XXIV. Arachnologická konferencia

Výskumná stanica ÚKE SAV vo Východnej

SARAS
SLOVENSKÁ
ARACHNOLOGICKÁ
SPOLOČNOSŤ

16. - 18. 9. 2026

ZBORNÍK ABSTRAKTOV

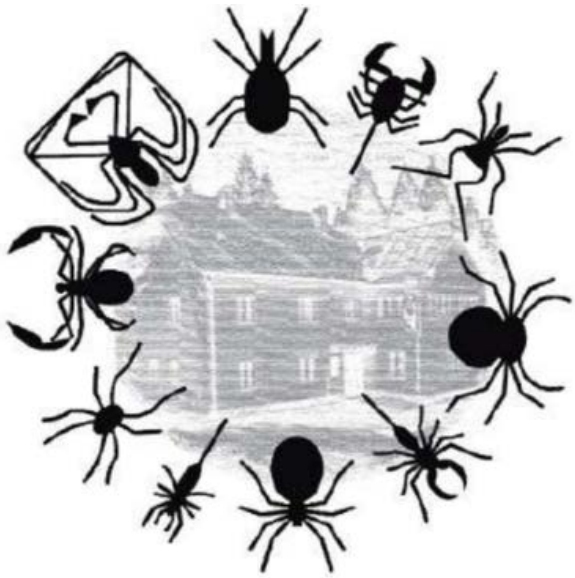

Organizačný výbor

Mgr. Ľudmila Černecká, PhD. (ÚEL SAV vo Zvolene)
Mgr. Anna Šestáková, PhD. (ZSM v Trnave)
Mgr. Pavol Purgat, PhD. (ÚKE SAV v Nitre)
RNDr. Peter Gajdoš, CSc. (ÚKE SAV v Nitre)
RNDr. Ivan Mihál, CSc. (ÚEL SAV vo Zvolene)
Mgr. Filip Solar (ČZU v Prahe)

Garanti podujatia

Doc. Ing. Vladimír Kubovčík, PhD. (FEE TU vo Zvolene)
Doc. Peter Fenďa, PhD. (PRIF UK v Bratislave)

24. Arachnologická konferencia
Zborník abstraktov

Editor: Mgr. Lucia Švecová, PhD., Bc. Ema Hetešová, Bc. Radoslava Hubeková, Mgr. Ľudmila Černecká, PhD.
Recenzent: prof. RNDr. Milada Holecová, CSc.

© Slovenská arachnologická spoločnosť, o.z.
ISBN: 978-80-975493-0-5

OBSAH

Predhovor 4
Program prednášok 6
Abstrakty 9
Vyhodnotenie súťaží 37
Naši jubilanti 39
Index 48
Zoznam a adresy účastníkov 49
Galéria 52

Zľava hore: Peter Fenďa, Peter Maršalek, Peter Gajdoš, Róbert Szabó, Ivan Mihál, Juraj Litavský; *zľava stredný rad:* Viktória Vykydalová, Lucia Švecová, Samuel Krčmárik, Peter Ľuptáčik, Ladislav Miko, Kamila Ondrejková, Erik Hasaj, Andrej Krajča, Alexandr Vasiliev, Stanislav Korenko, Filip Solar, Anna Šestáková; *zľava predný rad:* Jana Christophoryová, Klára Cvopová, Ema Hetešová, Lucia Vičanová, Veronika Zeleňáková, Zuzana Krumpálová, Markéta Csizmadiová, Martina Hasprová, Matej Jandík, Slavomír Stašiov, Gabriela Bubelínyová, Ľudmila Černecká, Alexandra Jászayová, Vladimír & Jakubko Kubovčík.

Milí arachnológovia a všetci členovia SARAS-u,

Slovenská arachnologická spoločnosť spolu s Ústavom ekológie lesa, v.v.i, Slovenskou zoologickou spoločnosťou a Ústavom krajinnej ekológie, v.v.i organizovala 24. arachnologickú konferenciu na našom tradičnom mieste vo Východnej. Tento rok sme si na nej pripomenuli aj životné jubileá štyroch významných arachnológov Antonína Kůrku, Stanislava Kalúza, Petra Mašána a Peťa Fenďu.

Posledné roky naozaj nemáme problém naplniť kapacity ubytovania ani programu. Odborný program je rozvrhnutý na dva dni a aj postelí je skoro vždy menej ako účastníkov. Tento rok sa prihlásilo 35 ľudí ale nečakané okolnosti niektorým účastníkom nedovolili zúčastniť sa konferencie a tak nás nakoniec bolo 33. Vyšší počet ubytovaných by už bol z kapacitných dôvodov problematickejší. Počas dvoch dní odznelo 24 prezentácií, z toho rekordne 12 v sekcii študentských príspevkov. Prezentácie odprednášali arachnológovia z viacerých pracovísk zo Slovenska aj z Českej republiky. Zastúpenie mala Prírodovedecká fakulta UK v Bratislave, prednáškami sa prezentoval aj Ústav krajinnej ekológie SAV v Nitre, Prírodovedecká fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Ústav ekológie lesa SAV vo Zvolene, Technická univerzita vo Zvolene, Západoslovenské múzeum v Trnave, Katedra ekológie a environmentalistiky UKF v Nitre a české zastúpenie mala Česká zemědelská univerzita v Prahe a Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy tiež v Prahe.

Kedže štvrtkovo-piatkový program bol nabitý do prasknutia, už v stredu večer sa uskutočnil krst monografie “Pavúky, kosce a klieštikovce pohoria Burda” vydanie knižky SARAS spolufinancovala, krstným otcom sa stal Laco Miko. Každý účastník konferencie dostal jeden výtlačok knižky.

Chcem zagratulovať víťazkám v študentskej súťaži, opäť to bol dievčenský trojlístok, za bakalárske štúdium cenu a diplom získala Ema Hetešová, za magisterské štúdium Klára Cvopová a za doktorandské štúdium Lucia Vičanová. Baby dostali vďaka podpore od Slovenskej zoologickej spoločnosti knižné poukážky. Fotografickú súťaž vyhrali tentokrát šťúriky od sestier Christophoryových.

Tento rok do Východnej dorazili aj nové tričká SARASu, takže odteraz už budeme chodiť aj v novej bordovej farbe. Vďaka Anička!

Čo sa týka organizovania, už sme zvyknutí, že si svojpomocne varíme. Overili sme si to tento rok už štvrtýkrát v praxi ale, že zažijeme výpadok elektriny a vody, to sme veru nečakali. Obed sa preto musel navariť už o šiestej ráno, aby sa stihol kým nedôjde k odstávke elektriny. Týmto ďakujem K. Ondrejkovej, F. Solarovi, A. Šestákovej, O. Kováčikovi, I. Mihálovi, L. Švecovej, P. Ľuptáčikovi, M. Jandíkovi a A. Vasilievovi za výdatnú pomoc v kuchyni.

Verím, že o rok si to všetci zopakujeme (už s plne funkčnou elektrinou a splachovaním záchodov) a doprajeme si opäť okrem odborných prednášok, kulinárskych zážitkov aj večerné diskusie, spevácke a gitarové sessions a rôzne spoločenské aktivity. Nočné terény prebehli a testovali sa teleskopické tyčky na sklepávače, ktoré predviedli S. Korenko s F. Solarom za asistencie A. Šestákovej a ostatných terénnych účastníkov. Ja som si popritom užila nočný výlet po dva štyridsatlitrové barely vody k správcovi Východnej, kedže nám uprostred štvrtkového večera došla voda. Všetkým patrí veľká vďaka za pomoc a asistenciu počas prípravy raňajok a prestávok. Chcem veľmi pekne poďakovať Andrejovi Krajčovi, že myslel na náš pitný režim a jeho výčapný kútik PAROM bol ako vždy intenzívne navštevovaný.

Každý rok sa teším, že je záujem mladej generácie o náš arachnologický smer štúdií. Za to patrí vďaka všetkým arachnológom-pedagógom, ktorí vedú svojich študentov. Ďakujem za vašu snahu, robíte to perfektne!

Budem sa opakovať, ale želám si, aby sme sa takto spoločne stretávali aj naďalej. Nech sa v zdraví a dobrej pohode vidíme vo Východnej aj o rok.

Ľudmila Černecká

predsedníčka SARAS

PROGRAM PREDNÁŠOK

Štvrtok, 17. septembra 2026

1. blok: Všeličo o pavúkovcoch *predsedajúca: Ľ. Černecká*

9:00 **Ľ. Černecká**
Otvorenie konferencie od Východnej po Východnú

9:10 **P. Gajdoš, E. Schlimbachová, P. Purgat**
Pavúky (Arachnida: Araneae) alúvia Rudavy pred revitalizáciou mokraďových biotopov

9:25 **P. Fenďa, K. Ondrejková, M. Jandík**
Sedem dní od laboratória

9:40 **J. Christophoryová, E. Hetešová, K. Cvopová, A. Christophoryová, L. Vičanová**
Rok sa s rokom zišiel: Novinky zo sveta šťúrikov

2. blok: Študentská sekcia I. *predsedajúci: P. Ľuptáčik*

10:15 **M. Csizmadiová, Z. Krumpálová**
Parazity stavovcov v prírodnom a urbanizovanom prostredí, vybraného územia západného Slovenska

10:30 **R. Hubeková, L. Švecová**
Zmeny v abundancii astigmátnych roztočov na kadáveri

10:45 **E. Hetešová, L. Vičanová, J. Christophoryová**
Prekvapivý nález z čeľade Chernetidae (Arachnida: Pseudoscorpiones) v Českej republike

11:00 **O. Smyková, P. Purgat**
Epigeické spoločenstvá pavúkov vo vinohradoch s rôznym typom manažmentu vo Svätom Jure

3. blok: Študentská sekcia II. *predsedajúca: J. Christophoryová*

11:30 **V. Zeleňáková, J. Litavský**
Spoločenstvá koscov (Opiliones) v biokoridoroch poľnohospodárskej krajiny pri obci Ardáč (Srbsko)

11:45 **M. Hasprová, Z. Krumpálová**
Analyzovanie prítomnosti prachových roztočov v ľudských sídlach

12:00 **L. Vičanová, S. Pekár, V. Mathy, Ch. Hörweg, S. Krčmárik, J. Christophoryová**
Forézia šťúrikov (Pseudoscorpiones) na dvojkrídlovcoch (Diptera): od histórie po súčasnosť

12:15 **G. Bubelínyová, Ľ. Černecká, P. Gajdoš, A. Diviaková, S. Stašiov**
Vplyv manažmentu podhorských lúk na štruktúru spoločenstva pavúkov (Araneae)

4. blok: Študentská sekcia III. *predsedajúca: Z. Krumpálová*

13:00 **F. Solar, S. Korenko, A. Šimečková**
Pavoučí parazitoidi ve Střední Evropě a kde je najít

13:45 **K. Cvopová, J. Christophoryová**
Diverzita, distribúcia a taxonómia šťúrikov čeľade Chernetidae (Arachnida: Pseudoscorpiones) na Slovensku

14:00 **A. Vasiliev, P. Gajdoš, T. Izverscaia, V. Ghendov**
A study of spider assemblages (Araneae) in Zolonceni Forestry, Republic of Moldova

14:15 **M. Jandík, P. Fenďa**
Taxonómia a morfológia roztočov čeľade Zerconidae (Acari, Mesostigmata, Zerconidae)

5. blok: Reprodukčná sekcia *predsedajúci: S. Stašiov*

14:45 **J. Litavský, P. Prokop, A. Purkart, J. Balcerčík**
Vplyv reprodukčného statusu na sexuálnu receptivitu Leiobunum limbatum L. Koch, 1861

15:00 **J. Christophoryová, L. Vičanová, S. Gerliciová**
Genitálna oblasť samíc nadčeľade Cheliferoidea (Arachnida: Pseudoscorpiones)

15:15 **V. Kubovčík**
Archipélago de Colón - Islas Galápagos

Spolková činnosť

16:20 Vyhodnotenie súťaží **Mladý arachnológ 2026** a **Fotografia roka 2026**

16:30 Členská schôdza SARAS

17:30 **Ľ. Černecká** - jubilantské blahoželania
I. Mihál - Peter Mašán - šesťdesiatročný
K. Ondrejková - Peter Fenďa - šesťdesiatročný

PROGRAM PREDNÁŠOK

Piatok, 18. septembra 2026

6. blok: Z roztočiarskych zápisníkov *predsedajúci: L. Miko*

9:30 **K. Ondrejková, P. Fenďa**
Záhada typového druhu: Ako vlastne vyzerá druh *Pergamasus crassipes* (Linnaeus, 1758), typový druh rodu *Pergamasus*?

9:45 **P. Ľuptáčik, V. Petrovová, Ľ. Kováč**
Diverzita panciernikov (Acari, Oribatida) na mikroklimatickom gradiente jaskyňa-les

10:00 **A. Jászayová, A. Salazar-Fillippo, L. Miko**
Mestské oblasti ako refúgiá pôdnej biodiverzity: pancierniky v stredoeurópskych mestách

10:15 **L. Švecová, K. Ondrejková, P. Ľuptáčik**
Porovnanie spoločenstiev mesostigmátnych roztočov na topiacom sa permafroste vo Švédsku

7. blok: Arachno všehochuť *predsedajúci: P. Gajdoš*

10:45 **L. Miko**
Vyjasnenie rodových konceptov a statusu panciernikov z čeľade Damaeidae (Oribatida) s kombinovaným využitím morfologickej analýzy a analýzy DNA

11:00 **Ľ. Černecká**
Biokoridory pri železničných tratiach - biotopy pre teplomilné spoločenstvá pavúkov - metodika výskumu

11:15 **A. Šestáková, Ľ. Černecká, P. Gajdoš, A. Vasiliev**
Arachnodni 2026 - Tornaľa

11:30 **P. Ľuptáčik, S. Sarbu**
Pavúkovce sírnych jaskýň

ABSTRAKTY

Vplyv manažmentu podhorských lúk na štruktúru spoločenstiev pavúkov (Araneae)

Gabriela BUBELÍNYOVÁ[1], Ľudmila ČERNECKÁ[2], Peter GAJDOŠ[3], Andrea DIVIAKOVÁ[1] & Slavomír STAŠIOV[1]

[1]Katedra biológie a všeobecnej ekológie, Fakulta ekológie a environmentalistiky, Technická univerzita vo Zvolene
[2]Ústav ekológie lesa SAV, v.v.i., Zvolen
[2]Ústav krajinnej ekológie SAV, v.v.i., Nitra

Podhorské lúky patria medzi významné typy biotopov kvôli svojej vysokej biodiverzite. Dôležitú úlohu v nich zohrávajú pavúky, ktoré sa podieľajú na regulácii populácií hmyzu a zároveň svojou citlivosťou na zmeny prostredia odrážajú ekologický stav a kvalitu týchto biotopov. Aplikácia vhodného manažmentu patrí medzi hlavné podmienky zachovania biodiverzity a ekologickej stability podhorských lúk. Na overenie hypotézy, že typ manažmentu ovplyvňuje aj štruktúru spoločenstiev pavúkov, sme v roku 2018 uskutočnili výskum tejto skupiny bezstavovcov na sérii troch typov odlišne manažovaných podhorských lúk (kosené, pasené a nemanažované) situovaných na 10 lokalitách v dvoch pohoriach (Poľana – 4 lokality, Štiavnické vrchy – 6 lokalít). Na každej lokalite boli vybrané tri stacionáre (spolu 30 stacionárov) s podobnými environmentálnymi podmienkami, pričom jeden reprezentoval kosenú, ďalší pasenú a tretí nemanažovanú podhorskú lúku. Na týchto stacionároch boli v jarnom a jesennom období exponované trojice formalínových zemných pascí. Počas výskumu bolo odchytených celkovo 2 167 jedincov zo 70 druhov patriacich do 16 čeľadí. Druhovo najbohatšie boli čeľade Lycosidae (21 druhov) a Linyphidae (17 druhov). Najpočetnejším druhom bola *Alopecosa cuneata* (Clerck, 1757) (336 jedincov, 15,5 %). Eudominantnými druhmi boli tiež *Pardosa palustris* (Linnaeus, 1758) (297 jedincov, 13,7 %), *Alopecosa pulverulenta* (Clerck, 1757) (289 jedincov, 13,3 %) a *Pardosa paludicola* (Clerck, 1757) (250 jedincov, 11,5 %). V súčasnosti sú v Červenom zozname zaradené iba dva druhy, ktoré sme na študovaných lúkach zaznamenali (*Pardosa sordidata* (Thorell, 1875) v kategórii LR a *Drapeta rutilans* Thorell, 1875 v kategórii VU) (Gajdoš & Svatoň 2001). Najpočetnejšie boli pavúky na kosených lúkach (939 ex.), za ktorými nasledovali pasienky (711 ex.). Na kosienkoch bola zaznamenaná aj najvyššia priemerná hodnota Shannonovho indexu diverzity ich spoločenstiev (1,85). Najmenšia epigeická aktivita pavúkov bola zistená na lúkach bez manažmentu (517 ex.), ale nie najnižšia priemerná diverzita spoločenstiev pavúkov (1,64). Tá bola zaznamenaná na pasienkoch (1,56). Hoci bola celková druhová bohatosť medzi porovnávanými skupinami lúk podobná (39/39/38),

výrazne sa líšilo relatívne druhové zastúpenie, pričom 7 druhov uprednostňovalo obhospodarované lúky (kosené a spásané) a 5 druhov uprednostňovalo opustené lúky. Výsledky výskumu naznačujú, že z troch porovnávaných spôsobov obhospodarovania podhorských lúk je z hľadiska početnosti, druhovej bohatosti i pestrosti spoločenstiev pavúkov najvhodnejšie kosenie. Pre zachovanie vysokej druhovej diverzity spoločenstiev pavúkov na týchto biotopoch je však efektívne kombinovať všetky tri metódy hospodárenia, pretože na nemanažovaných lúkach bolo zaznamenaných až 14 druhov, ktoré neboli zistené na žiadnej z obhospodarovaných lúk.

Literatúra:

Gajdoš, P., Svatoň, J. 2001. Červený (ekosozologický) zoznam pavúkov (Araneae) Slovenska. In: Baláž, D., Marhold, K., Urban, P. eds. Červený zoznam rastlín a živočíchov Slovenska, Ochrana prírody, 20 (Suppl): 80-86.

Diverzita, distribúcia a taxonómia šťúrikov čeľade Chernetidae (Arachnida: Pseudoscorpiones) na Slovensku

Klára CVOPOVÁ & Jana CHRISTOPHORYOVÁ

Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Príspevok sumarizuje faunistické údaje o šťúrikoch (Arachnida: Pseudoscorpiones) zo Slovenska a zameriava sa na distribúciu, diverzitu a taxonómiu čeľade Chernetidae. Výskum bol realizovaný na rozsiahlom materiáli zbieranom v rokoch 1986 – 2025. Získané údaje boli porovnané s publikovanými údajmi o distribúcii, habitatových preferenciách a diverzite jednotlivých druhov. Celkovo bolo identifikovaných 601 jedincov na 63 lokalitách Slovenska a zaznamenaných 10 z 15 známych druhov tejto čeľade. K najpočetnejším druhom patrili *Lamprochernes chyzeri* (Tömösváry, 1883) (176 jedincov) a *Chernes similis* (Beier, 1932) (172 jedincov), zatiaľ čo najmenej početné boli *Chernes vicinus* (Beier, 1932) (5 jedincov) a *Dendrochernes cyrneus* (L. Koch, 1873) (2 jedince). Vo väčšine prípadov bola na nových lokalitách potvrdená zhoda s doteraz známymi habitatovými preferenciami jednotlivých druhov. Súčasťou práce bola morfologická a morfometrická analýza jedincov druhu *Chernes hahnii* (C.L. Koch, 1839), ktorý sa vyznačuje vysokou morfologickou podobnosťou s druhom *Chernes vicinus* a obmedzeným počtom rozlišovacích znakov. Celkovo bolo morfologicky a morfometricky analyzovaných deväť jedincov (päť samcov a štyri samice) zo siedmich lokalít. Najvýznamnejším prínosom je doplnenie doteraz nekompletného opisu druhu *C. hahnii* o 52 metrických znakov, kompletnú chaetotaxiu tela a počet lyriformných orgánov, ktoré pre tento druh doteraz neboli publikované. Výsledky prispievajú k rozšíreniu poznatkov o distribúcii, morfologickej variabilite a taxonómii čeľade Chernetidae na území Slovenska.

Výskum bol podporený projektom VEGA 1/0817/25.

Parazity stavovcov v prírodnom a urbanizovanom prostredí vybraného územia západného Slovenska

Markéta CSIZMADIOVÁ & Zuzana KRUMPÁLOVÁ

Katedra ekológie a environmentalistiky, Fakulta prírodných vied a informatiky, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

V roku 2025 sme analyzovali druhové zloženie, sezónnu dynamiku a hostiteľskú príslušnosť kliešťov hľadajúcich hostiteľa a kliešťov prisatých na hostiteľovi v katastrálnom území obcí Vlčany a Selice (okres Šaľa, juhozápadné Slovensko). Kliešte sme zbierali mesačne vlajkovaním vo vegetácii na siedmich výskumných plochách, ktoré sa líšili mierou antropogénneho narušenia. Výskum sme doplnili individuálnym odberom z domácich zvierat, vrátane psov z útulku, koní, mačiek a oviec. Celkovo sme vlajkovaním získali 718 kliešťov a 144 kliešťov sme odobrali z hostiteľov. Dáta sme testovali a boli signifikantné - One-way ANOVA - p = 0,016; Friedmanov test - p = 0,014. Kliešte patrili k piatim druhom, a to *Ixodes ricinus* (Linnaeus, 1758) (60,9 %), *Haemaphysalis concinna* C.L. Koch, 1844 (36,2 %), *Dermacentor marginatus* (Sulzer, 1776) (2,4%), *Haemaphysalis inermis* Birula, 1895 (0,35 %) a *Ixodes canisuga* (Johnston, 1849) (0,12 %). *Ixodes ricinus* sa vyskytoval na všetkých siedmich lokalitách a dominoval v jarných zberoch, zatiaľ čo *H. concinna* sa vyskytoval výlučne v poloprírodných a prírodných lokalitách (dvor, záplavová oblasť, breh slepého ramena rieky Váh, les). *D. marginatus* sa vyskytoval hlavne počas jesenných mesiacov na viacerých lokalitách, aj na ovciach a psoch. *Haemaphysalis inermis* a *I. canisuga* boli zaznamenané len sporadicky; pričom *H. inermis* bol výlučne na psoch z útulku v auguste a *I. canisuga* ako jediný exemplár bol na lokalite hrádze Váhu v máji. Najvyššia abundancia bola zaznamenaná na trávnatom poraste pri opustenom hospodárskom dvore v poloprírodnom prostredí (n = 251) a v poraste trávy v nive Váhu (n = 202). Naopak, v udržiavanom dedinskom parku boli nájdené len dva jedince. Individuálnym zberom z hostiteľov bola najväčšia druhová rozmanitosť (štyri druhy) u psov z útulkov, u ktorých bola nezávisle potvrdená *Babesia canis* Piana & Galli Valerio, 1895 i výskyt iných parazitov - *Dirofilaria* spp., *Giardia* spp., *Ctenocephalides canis* (Curtis, 1826), *Cheyletiella yasguri* Smiley, 1965, alebo *Dipylidium caninum* (Linnaeus, 1758). Tieto zistenia rozširujú súčasné poznatky o ekológii kliešťov rodu *Ixodes* v Podunajskej nížine.

Výskum bol podporený projektom 010UKF-4/2025 – Data Science pre biológiu.

Biokoridory pri železničných tratiach, biotopy pre teplomilné spoločenstvá pavúkov-metodika výskumu

Ľudmila ČERNECKÁ

Ústav ekológie lesa SAV, v.v.i., Zvolen

V rámci projektu APVV, kde jedným z cieľov je na základe druhového zloženia, početnosti jedincov a dynamiky analyzovať diverzitu a dynamiku taxocenóz Araneae vo vybraných líniových prvkoch krajiny, ako sú živé ploty, trávne okraje polí, neobhospodarované polia či nelesná drevinová vegetácia pozdĺž železničných tratí, ciest, vodných tokov a kanálov na základe ich druhového zloženia, početnosti jedincov a dynamiky sme vybrali biokoridory popri železničných tratiach, ktoré sme sa rozhodli bližšie študovať v rámci pavúčich spoločenstiev. Založené boli v roku 2026 plochy na juhozápadnom a južnom Slovensku, kde sa v transekte umiestnili 4 pasce vo vzdialenosti 10 metrov od seba. Na vybraných 9 lokalitách sa umiestnili dvojice plôch: trať a biokoridor. Pasce boli založené na prelome apríla a mája 2026 a vyberali sa v jarnom období v dvojtýždňových intervaloch. V lete sa pasce vyberali len raz mesačne. Od septembra sa pasce vyberajú zase v dvojtýždňových intervaloch. Použité boli pasce s priemerom 3 cm a fixačnou látkou bol 4% formaldehyd s detergentom. Okrem zemných pascí sme na zachytenie diverzity epigeických druhov použili aj druhú metodiku zberu, a to D-vac sampler. Po vysatí vybratého úseku v rámci biokoridoru a pri trati na cca 50 m transekte sa materiál odoberal do 96% alkoholu, vzorky sa odoberali taktiež v dvojtýždňových intervaloch. Zvolená metodika bola vybratá aj preto, aby sa odchytili drobné druhy z čeľade plachtárkovitých (Linyphiidae), ktoré sa ťažšie odchytávajú a nepadajú tak často do veľkých pascí. Taktiež budeme sledovať šírenie sa cudzích druhov pavúkov, ktoré by sa popri tratiach mohli objaviť. Pri každej pasci bol zaznamenaný vegetačný kryt, presvetlenie, pokryvnosť skál, hrabanky a vzdialenosť od trate.

Výskum bol podporený projektom VV-MVP-24-0207.

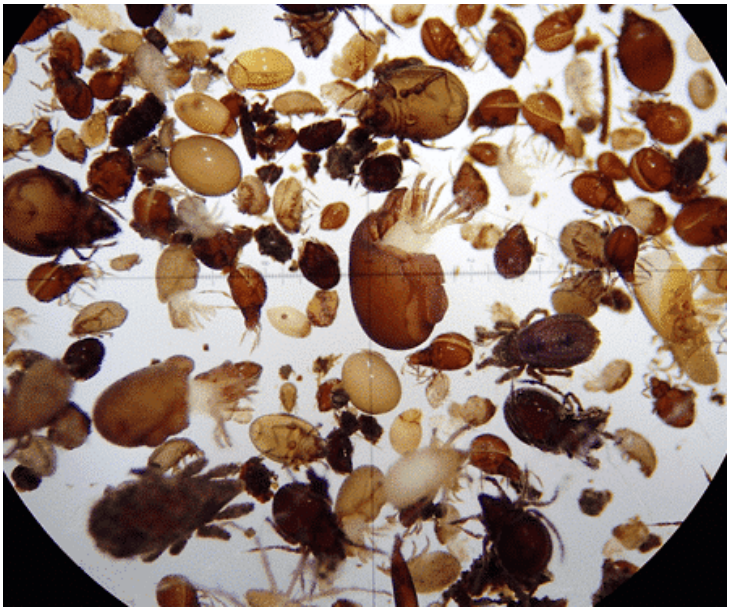
Sedem dní od laboratória

Peter FENĎA, Kamila ONDREJKOVÁ & Matej JANDÍK

Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

V praxi vždy uplynie istý čas, kým sa vzorky pôdy resp. humusu dostanú do laboratória na extrakciu v Berleseho lieviku. Predpokladali sme, že počas tohto času dochádza vo vzorkách k určitým kvalitatívnym i kvantitatívnym zmenám v spoločenstvách klieštikovcov (Acari: Mesostigmata). Napriek tomu, že metodika zberu a extrakcie pôdnych klieštikovcov je pomerne dobre preštudovaná, tento metodický aspekt nebol zatiaľ detailnejšie preskúmaný. V sérii experimentov sme zisťovali (1) rýchlosť extrakcie jednotlivých druhov klieštikovcov z Berleseho lievika; (2) zmeny fauny klieštikovcov vo vzorke uskladnenej 7 dní pri izbovej teplote; (3) zmeny fauny klieštikovcov vo vzorke uskladnenej 7 dní v chladničke; (4) efektivitu upravenej zmenšenej verzie Berleseho lievika pre extrakciu priamo v teréne. Výsledky nám ukázali, že zmeny v spoločenstvách klieštikovcov v experimentoch boli oveľa menšie, ako sme pôvodne predpokladali. Početné druhy z kontrolnej vzorky (extrahovanej štandardnými metódami do hodiny po zbere) sme zachytili všetkými testovanými modifikáciami, kvalitatívne rozdiely (prítomnosť / absencia druhu) vykazovali iba subrecedentné druhy. Po kvantitatívnej stránke pri extrakcii s týždňovým oneskorením dochádza predovšetkým k zmenám v pomere adultov a nymfálnych štádií, pričom teplota prostredia pri uskladnení má vplyv na tento pomer. Zistené údaje môžu pomôcť odhadnúť vplyv niektorých abiotických faktorov na jednotlivé druhy klieštikovcom, pretože biológia týchto druhov je zatiaľ úplne neznáma.

Výskum bol podporený projektom VV-MVP-24-0207.

Pavúky (Arachnida: Araneae) alúvia Rudavy pred revitalizáciou mokraďových biotopov

Peter GAJDOŠ[1], Eva SCHLIMBACHOVÁ[1,2] & Pavol PURGAT[1]

[1]Ústav krajinnej ekológie SAV, v.v.i., Nitra
[2]Fakulta prírodných vied a informatiky, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

V roku 2025 sme realizovali prieskum araneofauny mokradných biotopov horného toku CHA Rudavy s cieľom zdokumentovať stav spoločenstiev pavúkov pred plánovanou revitalizáciou vodného režimu. Výskum prebiehal na šiestich študijných plochách reprezentujúcich porasty ostríc, jelšové porasty a podmáčané lúky. Materiál bol získaný pomocou zemných pascí (máj až október 2025) a Malaiseho pasce (máj až júl 2025). Počas výskumu bolo odchytených 1 268 jedincov patriacich k 90 druhom zaradeným do 21 čeľadí. V jelšových porastoch bolo zaznamenaných 43 druhov, na podmáčaných lúkach 58 druhov a na lokalite s Malaiseho pascou 18 druhov. Na podmáčaných lúkach dominoval druh *Pardosa prativaga* (L. Koch, 1870) (41,79 %), zatiaľ čo v jelšinách boli najpočetnejšie *Pardosa lugubris* (Walckenaer, 1802), *Trachyzelotes pedestris* (C.L. Koch, 1837), *Piratula hygrophila* (Thorell, 1872) a *Ozyptila praticola* (C.L. Koch, 1837). Významným výsledkom je nález jedného druhu z čeľade Philodromidae, ktorý predstavuje nový druh pre faunu Slovenska. Z ochranársky významných druhov boli zaznamenané aj *Eresus kollari* Rossi, 1846, *Cheiracanthium macedonicum* Drensky, 1921, *Argenna patula* (Simon, 1874), *Hygrolycosa rubrofasciata* (Ohlert, 1865), *Walckenaeria alticeps* (Denis, 1952) a ďalšie druhy uvedené v Červenom zozname pavúkov Slovenska. Najvyššia početnosť (643 jedincov) aj druhové bohatstvo (49 druhov) boli zistené na lokalite s porastmi ostríc. Výsledky predstavujú referenčný stav araneofauny pred obnovou vodného režimu a vytvárajú základ pre hodnotenie zmien po revitalizácii územia.

Štúdia bola podporená programom Horizont Európa, projektom Restore4Life – Obnova mokraďových komplexov ako systémov podporujúcich život v povodí Dunaja (GA No. 101112736).

Analyzovanie prítomnosti prachových roztočov v ľudských sídlach

Martina HASPROVÁ & Zuzana KRUMPÁLOVÁ

Katedra ekológie a environmentalistiky, Fakulta prírodných vied a informatiky, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

V roku 2024 sme realizovali výskum výskytu prachových roztočov na lôžkovinách v Michalovciach a v Lučkovciach. Materiál sme získali metódou vysávania lôžkovín a postelí v období jar, leto, jeseň a zima. Spolu sme získali 162 jedincov prachových roztočov, patriacich do čeľade Pyroglyphidae a druhu *Dermatophagoides farinae* Hughes, 1961. Okrem tohto zástupcu, sme v posteliach zistili nepatrné množstvo iných bezstavovcoch, ako napríklad mravce – Formicoidea, blanokrídlovce – Hymenoptera, pavúky – Araneae, švoly – Mallophaga, konkrétne srstiarku psiu (*Trichodectes canis* (De Geer, 1818)) a z Psocoptera periarku slepačiu (*Menopon gallinae* (Linnaeus, 1758)), ktoré sú uvádzané ako parazity psov a holubov. Získané dáta sme testovali Friedman testom (repeated measures), kde bolo p = 0,05 a chi kvadrát = 7,46. Testované dáta boli signifikantné. Čo sa týka sezónnej dynamiky, najväčší počet jedincov sme získali v jesennom (52 jedincov) a v jarnom období (51). Spolu predstavovali 64% všetkých jedincov. V letnom období, mimo vykurovacej sezóny, sme získali 27 jedincov. Z hľadiska pohlavia užívateľa lôžka sme mali 2 ženské, 3 mužské a 2 manželské postele. Na ženských lôžkach sme získali spolu 46 jedincov, na mužských 86 roztočov a na manželských 30 jedincov. Najvyšší priemer jedincov na jedno lôžko bol u mužov (29 jedincov), nižší bol u žien (23) a najmenší priemer v manželských posteliach (15). Pri vyhodnotení výskytu *D. farinae* v obytných zónach sme nezistili významný rozdiel preferovania územia, nebol na signifikantnej úrovni. Priemerný počet jedincov na jedno lôžko bol v centre mesta 22,25 a na okraji mesta 24,33 jedincov. Najviac jedincov (v priemere na jedno lôžko) sme zistili v JV a V orientovaných izbách (32, respektíve 24 jedincov), menej ich bolo v izbách južne (18) a severne 19,5 jedinca na lôžko. Je to prvý výskum, ktorý bol realizovaný na východe Slovenska. Zároveň aj v najvýchodnejšie položenom meste (Michalovce) v rámci Európskych výskumov prachových roztočov.

Výskum bol podporený projektom KEGA 010UKF-4/2025 – Data Science pre biológiu.

Prekvapivý nález z čeľade Chernetidae (Arachnida: Pseudoscorpiones) v Českej republike

Ema HETEŠOVÁ, Lucia VIČANOVÁ & Jana CHRISTOPHORYOVÁ

Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

V Českej republike je v súčasnosti známych sedem čeľadí šťúrikov (Arachnida: Pseudoscorpiones). Medzi ne patrí aj čeľaď Chernetidae Menge, 1855, ktorej zástupcovia sú kozmopolitne rozšírení. Medzi diagnostické znaky čeľade patrí telo s výraznou granuláciou, pokryté kyjačkovitými alebo ozubenými sétami; karapax dlhší ako široký, s dvoma priečnymi ryhami, bez očí alebo len s očnými škvrnami; ozubené bazálne (*b*) a subbazálne (*sb*) séty na chelicere; rallum chelicery zložené z troch alebo štyroch sét a jedový aparát prítomný len v pohyblivom prste klepietka pedipalpy. V rámci čeľade je celosvetovo známych 124 rodov, pričom na území Českej republiky sa vyskytuje sedem z nich: *Allochernes* Beier, 1932, *Anthrenochernes* Lohmander, 1939, *Chernes* Menge, 1855, *Dendrochernes* Beier, 1932, *Dinocheirus* Chamberlin, 1929, *Lamprochernes* Tömösváry, 1883 a *Pselaphochernes* Beier, 1932. Samice z týchto rodov možno odlíšiť aj na základe tvaru spermatéky. Pre rody *Allochernes*, *Anthrenochernes*, *Lamprochernes* a *Pselaphochernes* je charakteristická spermatéka v tvare písmena „T“, zatiaľ čo rody *Chernes* a *Dendrochernes* sa vyznačujú párovou tubulárnou spermatékou bez bublinkovitého zakončenia. Samice rodu *Dinocheirus* majú párovú tubulárnu spermatéku s bublinkovitým zakončením. V tomto roku boli na jednej lokalite v Českej republike pomocou preosevu a následného individuálneho zberu odchytené samice z čeľade Chernetidae v teplomilnej dubine s hniezdom mravca *Lasius fuliginosus* Latreille, 1798. Tri jedince boli použité na podrobný opis, v rámci ktorého bolo analyzovaných 87 morfologických a 36 morfometrických znakov. U jedného jedinca bola vykonaná aj molekulárna analýza mitochondriálneho génu COI. Prezentácia sa zameria na taxonomické zaradenie nájdených jedincov a význam tohto nálezu, ktorý predstavuje nový druhový záznam čeľade Chernetidae pre faunu Českej republiky.

Výskum bol podporený projektom VEGA 1/0817/25.

Zmeny v abundancii astigmátnych roztočov na kadáveri

Radoslava HUBEKOVÁ[1,2] & Lucia ŠVECOVÁ[1]

[1]*Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave*
[2]*Katedra ekológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave*

Astigmátne roztoče sa na kadáveri objavujú už od počiatočných fáz rozkladu. Forenzne významné taxóny sa na tento špecifický biotop dostávajú pomocou forézie. Od prvého kontaktu s kadáverom sa habitat astigmátneho roztoča dynamicky mení. Charakter rozkladného procesu spolu s faktormi, ktoré ho formujú, vplývajú na vývoj ich populácií. Na kadáveri ošípanej sme sledovali zmeny v abundancii skupiny Astigmata počas štyroch fáz rozkladu: čerstvá fáza, nafúknutá, rozkladová a porozkladová. Výskum bol realizovaný počas letného obdobia v roku 2024. Počas tohto obdobia bol spod kadávera pravidelne odoberaný substrát – samostatne spod anteriórnej a posteriórnej časti. Kontrolná vzorka bola odoberaná vo vzdialenosti 5 metrov od kadávera. Pri každom odbere bola súčasne zmeraná teplota kadávera a teplota ovzdušia. Z 35 vzorkovaní bola pre ďalšie spracovanie vybraná len jedna reprezentatívna séria vzoriek – zvlášť pre každú fázu rozkladu. Početnosť pri vzorkách s vysokou denzitou Astigmata bola odhadovaná pomocou násobenia počtu jedincov vo výseku Petriho misky celkovou plochou, v menších vzorkách boli jedince počítané individuálne. Výsledné počty naznačovali exponenciálny nárast početnosti astigmátnych roztočov v korelácii s postupujúcim rozkladom. V čerstvej fáze sme celkovo zaznamenali 8 jedincov, v nafúknutej 308. V rozkladovej fáze počet jedincov stúpol na 6 233, najabundantnejšie boli v porozkladovej fáze, kde ich počet dosiahol 153 900 jedincov.

Rok sa s rokom zišiel: Novinky zo sveta šťúrikov

Jana CHRISTOPHORYOVÁ, Ema HETEŠOVÁ, Klára CVOPOVÁ, Alica CHRISTOPHORYOVÁ & Lucia VIČANOVÁ

Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Počas uplynulého roka sme sa vo výskume šťúrikov zamerali predovšetkým na diverzitu, taxonómiu a distribúciu šťúrikov nadčeľade Cheliferoidea. Terénny výskum sme realizovali na viacerých lokalitách na Slovensku, v Česku, Maďarsku, Srbsku, Rumunsku, Taliansku, San Maríne a Grécku, pričom časť získaného materiálu bola určená na chov a štúdium reprodukčnej biológie. Okrem európskych krajín sme terénne výskumy uskutočnili aj v Laose a Kambodži, pričom získaný materiál zahŕňal viaceré nové nálezy šťúrikov a ďalších skupín pavúkovcov. Výsledky sme prezentovali na 35th European Congress of Arachnology v Chorvátsku a 9th Asian Conference of Arachnology v Laose, pričom boli nadviazané nové medzinárodné spolupráce. Významnú časť výskumu tvorilo taxonomické spracovanie rozsiahleho materiálu šťúrikov. V spolupráci s poľskými kolegami sme identifikovali viac ako 1000 jedincov a ďalších viac ako 1000 jedincov sme spracovali v rámci výskumu fauny šťúrikov v Česku. Osobitnú pozornosť sme venovali aj rozsiahlemu štúdiu troch nových nálezov šťúrikov, ktoré potenciálne predstavujú nové druhy pre vedu. Molekulárne analýzy založené na mitochondriálnom géne COI zahŕňali viac ako 300 jedincov, pričom pre viaceré druhy boli získané vôbec prvé dostupné sekvencie. Novým smerom bolo štúdium parazitických Nematoda zaznamenaných v šťúrikoch čeľade Chernetidae. Získali sme prvé molekulárne údaje o týchto parazitoch založené na mitochondriálnych a jadrových génoch, ktoré umožnili ich bližšiu identifikáciu a vytvorili základ pre ďalšie štúdium vzťahov medzi parazitmi a ich hostiteľmi. Ďalšou súčasťou výskumu bol chov živých šťúrikov, ktorý priniesol prvé mláďatá a umožnil dokumentovanie vybraných aspektov reprodukčného správania a životného cyklu. Do výskumu boli zapojené aj študentky, pričom v uplynulom akademickom roku boli úspešne ukončené dve diplomové práce a jedna bakalárska práca. Získané výsledky boli publikované vo viacerých zahraničných vedeckých časopisoch. Súčasťou aktivít bola aj popularizácia výskumu šťúrikov.

Výskum bol podporený projektom VEGA 1/0817/25.

Genitálna oblasť samíc nadčeľade Cheliferoidea (Arachnida: Pseudoscorpiones)

Jana CHRISTOPHORYOVÁ, Lucia VIČANOVÁ & Simona GERLICIOVÁ

Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Výskum sa zaoberá samicami nadčeľade Cheliferoidea (Arachnida: Pseudoscorpiones) so zameraním na morfológiu a chaetotaxiu genitálnej oblasti, rozmnožovanie a vývin s cieľom zhodnotiť význam reprodukčných znakov v taxonómii šťúrikov. Analyzovaný materiál pochádzal zo 140 lokalít na Slovensku a zahŕňal 623 jedincov patriacich do štyroch čeľadí (Atemnidae, Cheliferidae, Chernetidae a Withiidae). Výsledky poukazujú na výrazné rozdiely medzi jednotlivými čeľaďami a druhmi v znakoch genitálnej oblasti aj v ekologických nárokoch. Najväčšia variabilita bola zaznamenaná v čeľadi Chernetidae, ktorá sa vyznačovala aj najvyššou druhovou a ekologickou diverzitou, zatiaľ čo ostatné čeľade vykazovali užšie habitatové preferencie. Štatistické analýzy ukázali, že chaetotaxia genitálnych operkúl je využiteľná ako diagnostický znak najmä v kombinácii s tvarom spermaték a počtom a veľkosťou lyriformných orgánov. Z faunistického hľadiska bol potvrdený výskyt druhu *Lamprochernes abditus* Christophoryová, Krajčovičová, Šťáhlavský, Španiel & Opatova, 2023 na tretej lokalite na Slovensku. Prvýkrát boli zaznamenané samice druhu *Rhacochelifer nonidezi* Zaragoza & Hernández-Corral, 2018 a bola opísaná ich genitálna oblasť. Tvar spermatéky spolu s ekologickými preferenciami jedincov rodu *Dactylochelifer* Beier, 1932 zároveň naznačuje prítomnosť potenciálne nového druhu pre Slovensko. Na základe získaných údajov bol zostavený identifikačný kľúč pre zaznamenané druhy, použiteľný pre obe pohlavia a doplnený o novozistené znaky samičích genitálií. Výsledky podporujú využitie reprodukčných znakov v taxonómii šťúrikov a naznačujú ich možnú súvislosť s ekologickými preferenciami a fylogenetickou príbuznosťou druhov.

Výskum bol podporený projektom VEGA 1/0817/25.

Taxonómia a morfológia roztočov čeľade Zerconidae (Acari, Mesostigmata, Zerconidae)

Matej JANDÍK & Peter FENĎA

Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Príspevok predstavuje výsledky dizertačnej práce, katalóg druhov čeľade Zerconidae, ktorý obsahuje 490 druhov so zodpovedajúcimi taxonomickými informáciami a odkazmi. Poskytuje ilustrovaný kľúč k 45 rodom zahrnutým v katalógu spolu s revidovanými rodovými diagnózami. V práci je navrhnutých niekoľko taxonomických zmien: *Betaechinozercon* Sikora, 2014 je synonymom *Prozercon* (*Plumatozercon*) Urhan & Ayyıldız, 1996; nová kombinácia: *Prozercon americanus* (Błaszak, 1982) comb. nov.; *Zercon maxsellnicki* Jandík & Fenďa 2026 (nom. nov.) ako nové meno pre *Zercon similis* Sellnick, 1958, mladšie homonymum pre *Zercon similis* Mihelčič, 1958. Dizertačná práca prináša prvé molekulárne údaje o čeľadi Zerconidae zo Slovenska s využitím mitochondriálneho génu COI. Výsledky molekulárnych analýz naznačujú, že morfologicky podobné druhy *Zercon hungaricus* Sellnick, 1958 a *Zercon vacuus* C.L. Koch, 1839, kedysi považované za jeden druh, sú v súčasnosti samostatnými druhmi. V prípade *Zercon peltatus* C.L. Koch 1836, *Zercon peltatus* var. *peltatoides* Halašková, 1969 a *Zercon peltatus* var. *polonicus* Błaszak, 1970, ktoré sú považované za jeden druh a jeho variety, molekulárne údaje naznačujú, že *Zercon peltatus* var. *peltatoides* a var. *polonicus* tvoria jeden druh oddelený od *Zercon peltatus*. V práci je prezentovaný prvý záznam o druhu *Prozercon plumosus* Călugăr 2004 zo Slovenska, jeho rozšírenie a morfologické rozdiely od podobných druhov.

Výskum bol podporený grantom VEGA 1/702/23.

Mestské oblasti ako refúgiá pôdnej biodiverzity: pancierniky v stredoeurópskych mestách

Alexandra JÁSZAYOVÁ, Andrés A. SALAZAR-FILLIPPO & Ladislav MIKO

Ústav pro životní prostředí, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Prahe, Česká republika

Pôdna biodiverzita miest zostáva v porovnaní s ich nadzemnou zložkou málo preskúmaná. Pancierniky sú druhovo bohatou a ekologicky významnou skupinou pôdnych mikročlánkonožcov, ktorej zloženie odráža charakter vegetácie, mikrohabitatov aj mieru narušenia pôdy. V príspevku predstavujeme faunistický výskum pancierníkov troch stredoeurópskych aglomerácií – Bratislavy, Košíc a Prahy. Súbor údajov spája novozískaný materiál s overenými staršími záznamami z chránených a nechránených území, lesov, xerotermných stanovíšť, parkov, cintorínov, spontánnej vegetácie, ruderálnych plôch a ďalších mestských mikrohabitatov. Výsledky z Bratislavy a Košíc spolu s priebežnými poznatkami z Prahy ukazujú, že mestá nepredstavujú jednotne ochudobnené prostredie, ale pestrú mozaiku stanovíšť s výrazne odlišnými spoločenstvami. Druhovo bohaté spoločenstvá boli zaznamenané najmä na lokalitách so zachovanou vegetačnou štruktúrou, opadom a málo narušenou pôdou. Faunisticky významné nálezy sa však objavili aj v malých nechránených fragmentoch zelene a na ruderálnych stanovištiach. Vysoký počet jedincov pritom nemusí znamenať vysokú druhovú bohatosť, pretože na intenzívne manažovaných plochách môže dominovať iba niekoľko tolerantných taxónov. Mestské aglomerácie tak môžu fungovať ako sústava drobných refúgií pôdnej fauny. Zachovanie opadu, nenarušenej pôdy, spontánnej vegetácie a štruktúrne pestrých zelených plôch môže významne prispieť k ochrane biodiverzity miest.

Archipélago de Colón – Islas Galápagos

Vladimír KUBOVČÍK

Katedra biológie a všeobecnej ekológie, Fakulta ekológie a environmentalistiky, Technická univerzita vo Zvolene

Súostrovie Galapágy (administratívne patriace Ekvádoru) sa stali ikonickými najmä vďaka plavbe lode H. M. S. Beagle, na ktorej palube sa plavil prírodovedec Charles Darwin. Ten vystúpil na ostrove San Cristóbal 17. septembra 1835 v zálive, ktorý sa dnes na jeho počesť nazýva Bahía Darwin, a začal 5 týždňový prieskum súostrovia, počas ktorého navštívil štyri ostrovy a nazbieral dôležité argumenty pre svoju neskoršiu teóriu evolúcie druhov prírodným výberom (publikovanú v roku 1859). Hoci sa súostrovie nachádza priamo na rovníku, nie je tropickým rajom, aký si asi predstavíme z dovolenkových katalógov. Darwin tu našiel drsné prostredie, ktoré formuje život ohňom vulkánov a vodou oceánskeho príboja. Súostrovie leží na križovatke oceánskych prúdov, vďaka ktorým majú ostrovy vzhľadom na svoju rovníkovú polohu nezvyčajne miernu a suchú klímu a dve ročné obdobia. V rámci prednášky je venovaná pozornosť prírodným pomerom súostrovia Galapágy (ich vulkanickému pôvodu, geológii a geomorfológii, oceánskym prúdom a klíme, vegetačným zónam na ostrovoch a ich flóre a faune), ich histórii a osídľovaniu (objavovaniu a skúmaniu súostrovia, pokusom o ich trvalé osídlenie, vrátane jednej z najväčších dodnes nevyjasnených kriminálnych záhad na ostrove Floreana, zakladanie a rušenie väzenských kolónií v tomto pekle) a modernej ekonomike (ochrane prírody, životu dnešného miestneho obyvateľstva a turizmu).

Vplyv reprodukčného statusu na sexuálnu receptivitu *Leiobunum limbatum* L. Koch, 1861

Juraj LITAVSKÝ[1], Pavol PROKOP[1,2], Adrián PURKART[3] & Jozef BALCERČÍK[1]

[1]Katedra environmentálnej ekológie a manažmentu krajiny, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
[2]Ústav zoológie, Slovenská akadémia vied, Bratislava
[3]Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Sexuálny konflikt vzniká, keď sa reprodukčné optimá samcov a samíc odlišujú. Kým samce často profitujú z vysokej frekvencie kopulácií, samice môžu za nadbytočné párenia doplácať, čo vedie k evolúcii mechanizmov zmierňujúcich negatívny vplyv samcov na samice. U koscov (Opiliones) môžu svadobné dary tento antagonizmus zmierňovať. Testovali sme túto hypotézu na modeli *Leiobunum limbatum* Koch, 1861 – druhu so sakulátnym, ancestrálnym typom penisu, ktorého samce endogénne produkujú svadobný dar konzumovaný samicou počas kopulácie. V teréne na severnom Slovensku sme odchytili približne 150 subadultných jedincov a v laboratóriu sme sledovali sexuálnu receptivitu a frekvenciu kopulácie samíc pri sekvenčnom párení s dvomi rôznymi samcami (2 × 20 minút). Samice sa párili opakovane a ich receptivita meraná ochotou kopulovať, dĺžkou kopulácie a počtom kopulácií sa medzi možnosťou páriť sa s prvým a druhým samcom štatisticky nelíšila. Nepodporili sme tak manipulačnú hypotézu, podľa ktorej by prvý samec svadobným darom znižoval ochotu samice k ďalšiemu páreniu. Telesná kondícia samice pozitívne korelovala s frekvenciou kopulácie, pravdepodobne v dôsledku vyššej atraktívnosti kondične lepších samíc pre samcov. Nečakané bolo, že veľkosť samca korelovala s frekvenciou kopulácie negatívne, čo naznačuje výhodu malej telesnej veľkosti v systéme s tzv. „scramble competition“. Trvanie jednotlivých kopulácií v priebehu sekvencie klesalo v oboch skupinách (s prvým, aj druhým samcom), čo poukazuje na kontrolu dĺžky párenia zo strany samice. Intenzita sexuálneho konfliktu sa u *L. limbatum* javí byť nižšia než u druhov bez svadobných darov, ako je *Phalangium opilio* Linnaeus, 1758, kde je odpor samíc voči opakovaným kopuláciám oveľa častejší a neochota páriť sa znova môže mať pre samice fatálne konsekvencie. Naše výsledky podporujú hypotézu, že svadobné dary zmierňujú sexuálny konflikt u sakulátnych koscov.

Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja (APVV) č. VV-MVP-24-0207.

Pavúkovce sírnych jaskýň

Peter ĽUPTÁČIK[1] & Serban SARBU[2,3]

[1]Ústav biologických a ekologických vied, Prírodovedecká fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
[2]Department of Biological Sciences, California State University, Chico, CA, USA
[3]Emil Racoviţă Institute of Speleology, Bucharest, Romania

Do sedemdesiatych rokov 20. storočia sa predpokladalo, že spoločentvá živočíchov nemôžu fungovať bez energie a uhlíka pochádzajúcich z fotosyntézy. Táto predstava sa zmenila po objave bohatých spoločenstiev živočíchov v okolí hlbokomorských termálnych výverov v afotickom prostredí. Potravnou bázou sú tu chemoautotrofné mikroorganizmy získavajúce energiu redukciou anorganických látok. Obligátne jaskynné živočíchy tiež žijú v afotickom prostredí, ale ako potravu využívajú organickú hmotu, ktorá sa musí dostať do jaskyne z povrchu. Fungovanie jaskynných spoločenstiev je preto závislé na fotosyntetickej aktivite povrchových organizmov. V roku 1986 bola v Rumunsku objavená jaskyňa Movile s vodami bohatými na sírovodík a bohatou terestrickou aj vodnou jaskynnou faunou, pričom väčšina druhov sú endemity (Sarbu a kol. 1996). Spoločenstvo tejto jaskyne je podobne ako pri hlbokomorských vývervoch založené na chemoautotrofných bakteriálnych povlakoch a nie je závislé na prísune organickej hmoty z povrchu. Od objavenia Movile bolo do súčasnosti objavených viacero jaskýň s podobným prostredím v rôznych oblastiach sveta. V tomto príspevku sumarizujeme údaje o výskyte rôznych druhov pavúkovcov v týchto chemoautotrofných systémoch. V literárnych zdrojoch sme našli údaje o pavúkovcoch zo šiestich chemoautotrofných jaskýň. Ide o 42 druhov z radov Acari, Araneae, Opiliones, Pseudocorpionida a Scorpiones, pričom niektoré doteraz neboli spoľahlivo determinované.

Literatúra:

Sarbu S. M., Kane T. C., Kinkle B. K. 1996. A Chemoautotrophically Based Cave Ecosystem. Science, 272: 1953-1955.

Diverzita panciernikov (Acari, Oribatida) pozdĺž mikroklimatického gradientu jaskyňa-les

Peter ĽUPTÁČIK, Veronika PETROVOVÁ & Ľubomír KOVÁČ

Ústav biologických a ekologických vied, Prírodovedecká fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Pôdne roztoče pancierniky (Oribatida), ktoré predstavujú dominantnú skupinu mezofauny v mnohých pôdnych biotopoch, sa vyskytujú aj v jaskyniach. Táto štúdia sa snaží vyplniť medzery vo vedomostiach týkajúcich sa distribúcie druhov panciernikov pozdĺž mikroklimatických gradientov z vchodov chladných jaskýň do priľahlých lesov. Miesta odberu vzoriek boli vybrané v jaskyniach Veľká Salanka v Slovenskom krase, Harmanecká jaskyňa vo Veľkej Fatre a Dobšinská ľadová jaskyňa v Spišsko-Gemerskom krase. Pozdĺž mikroklimatického gradientu z každej jaskyne do lesa pred ňou boli vybrané tri štúdijne plochy s odlišnou mikroklímou. Z každej plochy boli odobranné vzorky pôdy, z ktorých sa extrahovali roztoče pomocou teplotného vysokogradientného extraktora Tullgrenovho typu. Vytriedené roztoče pancierniky boli montované do dočasných preparátov s kyselinou mliečnou, na identifikáciu pomocou svetelného mikroskopu. Výsledky odhalili odlišné spoločenstvá panciernikov pozdĺž gradientu jaskyňa-les, ovplyvnené mikroklimatickými zmenami, najmä teplotou a vlhkosťou. Chladné miesta vo vnútri vchodov jaskýň vykazovali nižšiu početnosť jedincov a druhovú bohatosť, charakterizovanú chlad tolerujúcimi, horskými alebo troglofilnými druhmi, ktoré chýbali na teplejších lesných plochách. Naopak, lesné plochy vykazovali vyššiu druhovú bohatosť a početnosť, pričom prevládali druhy citlivejšie na chladné prostredie. Na základe týchto predbežných výsledkov sa zdá, že vchody jaskýň v krasových oblastiach slúžia ako refúgiá pre druhy roztočov panciernikov, ktoré uprednostňujú chladnejšie a vlhšie biotopy, čím zvyšujú α-diverzitu týchto lokalít. Tieto zistenia zdôrazňujú ekologický význam vchodov jaskýň v krasovom teréne, najmä z hľadiska ochrany prírody, preto si zaslúžia väčšiu pozornosť vo výskume.

Štúdia bola podporená projektmi APVV-23-0208 a VEGA 1/0126/26.

Vyjasnenie rodových konceptov a statusu panciernikov z čeľade Damaeidae (Oribatida) s kombinovaným využitím morfologickej analýzy a analýzy DNA

Ladislav MIKO

Ústav pro životní prostředí, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Česká republika

Dataset 81 diskrétnych morfologických znakov 220 druhov zo všetkých 37 valídnych rodov z čeľade Damaeidae a ďalších 34 taxónov použitých ako outgroup využitý pre fylogenetickú analýzu bol doplnený genetickou analýzou s využitím 82 taxónov panciernikov, z ktorých 49 druhov zo 17 rodov patrilo do študovanej čeľade. Genetická analýza obsahovala 3 lokusy, 2 jadrové (18S a HSP70) a 1 mitochondriálny (COI) a na jej základe bol zpracovaný i časový odhad divergencie, pre ktorý bolo využitých 13 dostupných fosílnych kalibračných bodov. Analýzy boli spracované a budú publikované v spolupráci so širším okruhom spoluautorov (P. Klimov, S. Ermilov, V. Kolesnikov, B. Bayartogtokh), s využitím časti publikovaných výsledkov o troglofilných druhoch (Rendošová a kol. 2026). Výsledky analýzy potvrdili monofyletický pôvod u 23 súčasných rodov, 3 rody a jeden podrod sú parafyletické a 7 rozsiahlych rodov (*Epidamaeus*, *Kunstidamaeus*, *Parabelbella*, *Spatiodamaeus*, *Dyobelba*, *Subbelba* a *Protobelba*) je v súčasnom rozsahu polyfyletických. Genetická analýza u sledovaných druhov potvrdila výsledky morfologickej analýzy. Podľa časovej analýzy sa nadčeľaď Damaeoidea objavila v období neskorého Triasu až ranej Jury (200-180 miliónov rokov) a má pravdepodobne Laurázijský pôvod, pričom len malá časť kolonizovala Afriku (približne v strednej kriede, pred cca 100-80 miliónmi rokov). Analyzované boli aj hlavné morfologické znaky, u ktorých sa potvrdil mozaikovitý výskyt a u väčšiny prípadov ich viacnásobný paralelný výskyt, teda vysoká miera homoplázie. Bol potvrdený monofyletický pôvod nadčeľade a naznačené jej rozdelenie na 3 dobre definované klady (skupiny), ktoré môžu zodpovedať úrovni podčeľadí alebo čeľadí. Rozsiahle existujúce polyfyletické rody budú vyžadovať revíziu a pravdepodobne rozdelenie do viacerých monofyletických taxónov na úrovni rodov.

Literatúra:

Rendošová A., Ľuptáčik P., Žurovcová M., Petrovová V., Kováč Ľ. 2026. A troglobiotic oribatid mite (Acari, Oribatida) in European caves: cryptic diversity and a Late Miocene origin of its phyletic lineages. Systematics and Biodiversity, 24(2): 2684339.

Záhada typového druhu: Ako vlastne vyzerá druh *Pergamasus crassipes* (Linnaeus, 1758), typový druh rodu *Pergamasus*?

Kamila ONDREJKOVÁ & Peter FENĎA

Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Druh *Pergamasus crassipes* (Linnaeus, 1758) je najrozšírenejším druhom rodu *Pergamasus* Berlese, 1905. Vyskytuje sa v celej Európe od nížinných polí až po horské lesy. Sú to veľké a rýchle roztoče, ktorých samcov rozoznáme už na prvý pohľad podľa ostrôh na druhom páre nôh. Aj keď si pri bližšom pohľade všimneme veľké rozdiely medzi populáciami, všetky stále spĺňajú definíciu druhu tak, ako ho opísal Linné pred viac ako 250 rokmi. Všetky by sme podľa najčastejšie používaného identifikačného kľúča (Karg 1993) pre čeľaď Parasitidae určili ako *P. crassipes*. A všetky väčšinou aj sú publikované ako *P. crassipes*. Už staršie štúdie však naznačili, že pod menom *P. crassipes* sa skrýva komplex minimálne 17 druhov (Athias-Henriot 1967, Juvara-Balş 1973). A to len na základe morfologických znakov. Táto neistota má dôležité dôsledky pre taxonomické štúdie a ekologické výskumy, kde presná identifikácia druhov zohráva kľúčovú úlohu. Pri dôkladnej analýze publikovaných prác a uložených preparátov sa nutne vynára otázka: Mal Berlese na sklíčkach, keď navrhoval rod *Pergamasus*, ten istý druh ako Linné? A ako vlastne vyzerá – a ako sa volá – typový druh rodu *Pergamasus*? Pri hľadaní odpovedí sme analyzovali pôvodné opisy, ako aj ďalšie historické práce, preskúmali dostupný typový materiál a porovnali publikované údaje o rozšírení a variabilite druhov zahrnutých do komplexu crassipes. Výsledkom je návrh riešenia identity druhu *P. crassipes* a typového druhu rodu *Pergamasus*, ktorý prináša nové svetlo do doterajšieho chápania tohto taxonomicky problematického komplexu.

Výskum bol podporený grantom VEGA 1/702/23.

Literatúra:

Athias-Henriot, C. 1967. Observations sur les *Pergamasus*. II. Sous-genre *Pergamasus* Berl., 1904 (Acariens Anactinotriches: Parasitidae). Acarologia (Paris) 9 (4): 669–761.

Juvara-Balş, I. 1973. Quatre nouvelles espèces de *Pergamasus* Berlese de Roumanie (Acarina Anactinotrichida-Parasitidae). Travaux de l'Institut de Spéologie "Emile Racovitza" 12: 139–165.

Karg, W. 1993. Acari (Acarina), Milben. Parasitiformes (Anactinochaeta) Cohors Gamasina, Leach, Raubmilben. 2. Überarbeitete Auflage. Die Tierwelt Deutschlands, 59. Gustav Fischer Verlag, Jena-Stuttgart-New York, 523 pp.

Epigeické spoločenstvá pavúkov vo vinohradoch s rôznym typom manažmentu vo Svätom Jure

Oleksandra SMYKOVÁ[1] & Pavol PURGAT[2]

[1]Katedra zoológie a antropológie, Fakulta prírodných vied a informatiky Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre
[2]Ústav krajinnej ekológie SAV, v.v.i., Nitra

Vinohradnícka krajina predstavuje špecifický typ kultúrnej krajiny s vysokou mierou antropogénneho ovplyvnenia, ktoré napriek intenzívnemu využívaniu poskytujú vhodné podmienky pre výskyt rozmanitých spoločenstiev bezstavovcov. Pavúky predstavujú významnú zložku týchto spoločenstiev, pričom citlivo reagujú na zmeny prostredia a sú považované za vhodné bioindikátory kvality krajiny. Cieľom práce bolo analyzovať diverzitu spoločenstiev pavúkov vo vybraných lokalitách vinohradníckej krajiny Svätého Jura a zhodnotiť vplyv charakteru biotopu na druhové zloženie araneofauny. Výskum prebiehal počas vegetačnej sezóny roku 2024 na siedmich výskumných plochách reprezentujúcich rôzne typy stanovíšť vinohradníckej krajiny. Materiál bol získaný pomocou zemných pascí a následne determinovaný štandardnými arachnologickými metódami. Celkovo bolo zaznamenaných 1 584 jedincov pavúkov patriacich do 19 čeľadí. Najpočetnejšie boli zastúpené čeľade Lycosidae (45,7%), Gnaphosidae (32,6%) a Zodariidae (10,48%), ktoré tvorili dominantnú zložku skúmaných spoločenstiev. Z hľadiska druhového zastúpenia dominoval druh *Pardosa hortensis* (Thorell, 1872) s podielom 34,97 % zo všetkých získaných jedincov. V rámci skúmaného územia bol taktiež zaznamenaný výskyt viacerých ekologicky významných druhov pavúkov, vrátane druhov *Civizelotes pygmaeus* (Miller, 1943) a *Echemus angustifrons* (Westring, 1861) zaradených do kategórie (EN - silne ohrozený v Červenom zozname). Naše výsledky poukázali na výrazné rozdiely v druhovom zložení jednotlivých plôch, pričom vyššia diverzita bola zaznamenaná najmä na lokalitách s väčšou štrukturálnou heterogenitou prostredia. Z ekologicky významných nálezov bol napríklad potvrdený výskyt nepôvodného druhu pôvodom z Južnej Ameriky. Tento nález poukazuje na otvorenosť agroekosystémov voči šíreniu nepôvodných druhov. Naše výsledky potvrdzujú význam vinohradníckej krajiny ako refúgia biodiverzity pavúkov a zdôrazňujú potrebu zachovania mozaikovitej krajinnej štruktúry, ktorá podporuje druhovú pestrosť epigeických spoločenstiev.

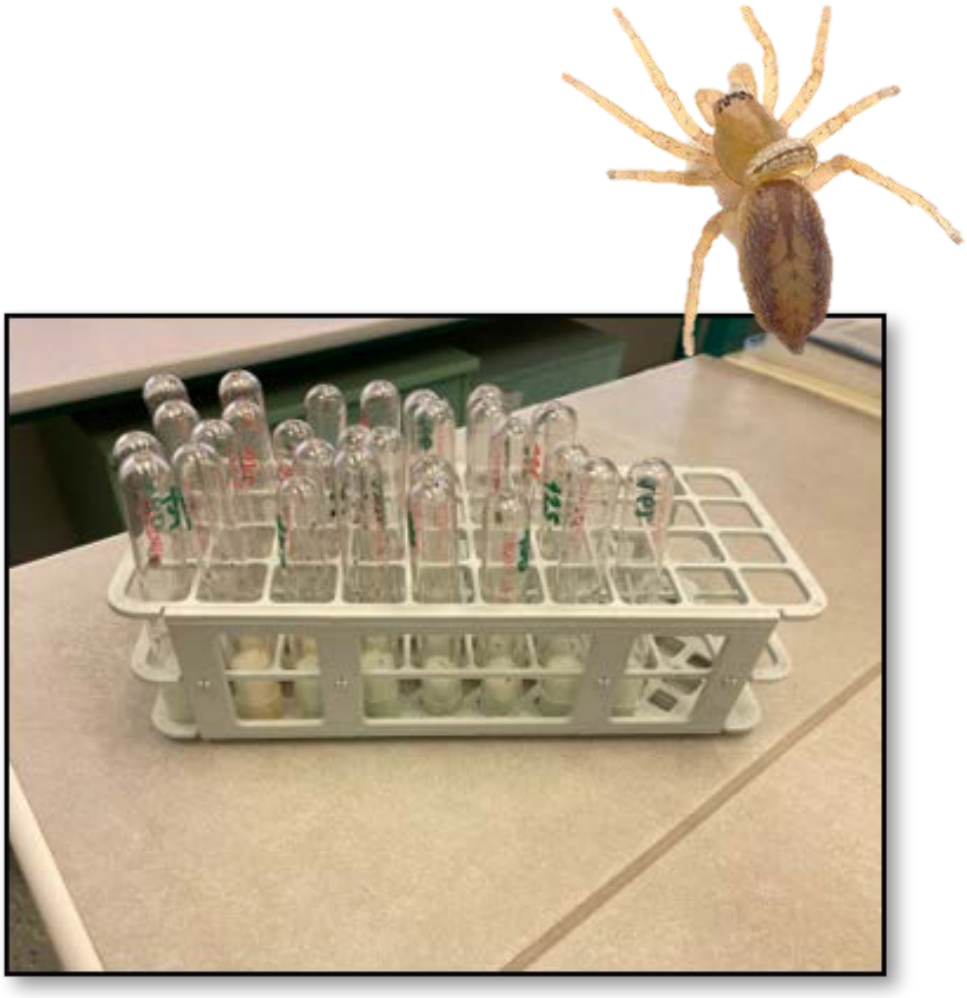

Pavoučí parazitoidi ve Střední Evropě a kde je najít

Filip SOLAR, Stanislav KORENKO & Anděla ŠIMEČKOVÁ

Fakulta agrobiologie, potravních a přírodních zdrojů, Česká zemědělská univerzita v Praze, Česká republika

Parazitoidi z rodové skupiny *Polysphincta* představují vysoce specializovanou linii koinobiontních parazitoidů, kteří využívají výhradně pavoučí hostitele. Ve střední Evropě je tato skupina zastoupena deseti rody, jejichž druhy vykazují se svými hostiteli rozmanité vztahy. Díky svému vysoce specializovanému způsobu života představují zajímavý systém pro studium vztahů mezi hostitelem a parazitoidem a vzorců hostitelské specificity. Předběžné výsledky studie zaměřené na středoevropské parazitoidy rodové skupiny *Polysphincta* naznačují, že druhy s holarktickým rozšířením mají v průměru širší spektrum hostitelů než druhy omezené na palearktickou oblast. Tyto rozdíly mohou poskytnout vhled do faktorů, které utvářejí hostitelskou specificitu a geografické vzorce využívání hostitelů u pavoučích parazitoidů.

Arachno dni 2026 – Tornaľa

Anna ŠESTÁKOVÁ[1], Ľudmila ČERNECKÁ[2], Peter GAJDOŠ[3] & Alexandr VASILIEV[3,4]

[1]*Západoslovenské múzeum, Trnava*
[2]*Ústav ekológie lesa SAV, v.v.i., Zvolen*
[3]*Ústav krajinnej ekológie SAV, v.v.i., Nitra*
[4]*Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre*

Arachnologické dni 2026 sa uskutočnili 25. – 27. mája v spolupráci so Správou Národného parku Muránska planina. Inventarizačný výskum bol zameraný predovšetkým na lúčne biotopy s rôznym manažmentom (kosenie, pasenie). Prvý deň sme navštívili lokalitu za obcou Gemer, nachádzajúcu sa neďaleko menšej hniezdnej kolónie včelárika zlatého, a pasienky pri Rašiciach. Obe lokality patria k lúkam s významným výskytom chránených rastlín, ako je napríklad poniklec slovenský. Podarilo sa nám tu zaznamenať nový druh skákavky pre Slovensko z rodu *Evarcha* Simon, 1902. Neskôr sme sa presunuli do obce Dlhá Ves, kde bolo zabezpečené príjemné ubytovanie. Po zotmení sme v miestnom parku začali aj prvý nočný terénny výskum. Druhý deň sme preskúmali okolie obce Bretka. Zaujímavým objektom bol zachovalý vojenský bunker, a to nielen z pohľadu araneofauny, pretože sa v ňom podarilo odchytiť druhý nález mediterránneho svrčka pre Slovensko. Prielom potoka Muráň bol preskúmaný len čiastočne, pričom sme sa zamerali na jaskyňu Peško, ktorá predstavuje krasový priechodný tunel ukrytý pod skalným bralom nad prielom Muráňa. Nasledovala jedna z najzaujímavejších lokalít za obcou Sása. Strmé kamenisté škrapy obývala teplomilná fauna s dobre zachovanou kolóniou rodu *Atypus* Latreille, 1804. Nočný terénny výskum bol zameraný na brehový porast v okolí vodnej nádrže Gemerské Teplice. Posledný deň bol preskúmaný mestský park Zoltánka v Tornali. Druhou lokalitou bola malá vodná plocha Pažiť pri obci Štrkovec. Vzhľadom na mimoriadne sucho, bolo možné preskúmať porast tŕstia aj ďalej od pôvodného brehu, kde bol zaznamenaný ďalší nový druh pre Slovensko, a to križiak z rodu *Larinia* Simon, 1874.

Inventarizačný výskum finančne podporila Zoologická spoločnosť a VEGA projekt 2/0107/25.

Porovnanie spoločenstiev mesostigmátnych roztočov na topiacom sa permafroste vo Švédsku

Lucia ŠVECOVÁ[1], Kamila ONDREJKOVÁ[1], Peter ĽUPTÁČIK[2]

[1]Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
[2]Ústav biologických a ekologických vied, Prírodovedecká fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Výskum sleduje rozdiely v druhovom zastúpení a abundancie mesostigmátnych roztočov na rozmrznutom permafroste v subarktickej oblasti vo Švédsku a prezentované výsledky predstavujú predbežné zistenia počas prvých šiestich rokov výskumu. Na výskumnej lokalite boli v roku 2013 vyhradené malé plochy, na ktorých bola experimentálne zvyšovaná teplota pomocou plastových skleníkov. Vzorky pôdy boli odoberané v intervale po troch rokoch (2016, 2019) od začatia experimentu, spolu s kontrolnými vzorkami pre porovnanie prirodzených zmien v pôdnej faune. Klieštikovce tvorili 21 % z celkového počtu zistených roztočov. Čo sa týka druhového zastúpenia, počet druhov naprieč rokmi, kedy sa zbieralo bol konštantný a takmer zhodný medzi experimentálnymi a kontrolnými plochami, s celkovým počtom sedem druhov. Medzi dominantné druhy patrili *Parazercon radiatus* (Berlese, 1910) (Zerconidae) a *Trachytes aegrota* (C.L. Koch, 1841) (Trachytidae). Zistené boli druhy so širokou ekologickou plasticitou alebo druhy typické pre subarktické oblasti či vysoké nadmorské výšky. Signifikantné zmeny v spoločenstvách mesostigmátnych roztočov naprieč typmi stanovíšť neboli pozorované.

Výskum bol podporený grantom VEGA 1/702/23.

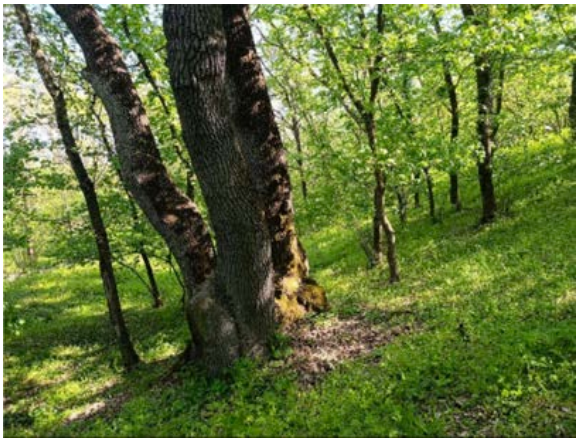

A study of spider assemblages (Araneae) in Zolonceni Forestry, Republic of Moldova

Alexandr VASILIEV[1,2], Peter GAJDOŠ[2], Tatiana IZVERSCAIA[3] & Veaceslav GHENDOV[3]

[1]*Constantine the Philosopher University in Nitra, Slovakia*
[2]*Institute of Landscape Ecology, Slovak Academy of Sciences, Nitra, Slovakia*
[3]*Moldova State University, Chisinau, Moldova*

The 66.2-ha Zolonceni Forest Nature Reserve, situated north-west of Zolonceni village in Criuleni District, central Republic of Moldova, occupies a north-eastern slope above the Răut River and includes contrasting ash, ash-oak and floodplain forest habitats. Spiders were sampled at five sites from April 2024 to May 2026 using five pitfall traps placed 5 m apart and filled with 5% formalin, supplemented by sweeping and hand collecting. In total, 11,011 individuals representing 149 species from 26 families were recorded; 43 species are absent from the current national checklist. Observed species richness ranged from 63 to 82 species among sites. Diversity indices calculated from standardized pitfall catches revealed substantial differences in assemblage structure. The transformed floodplain woodland, where the former *Populus alba–Salix alba* stand is now largely replaced by *Acer negundo*, showed the highest Shannon diversity (H' = 2.32), Simpson diversity (1−D = 0.813) and Pielou evenness (J' = 0.562), despite having only 72 species overall. Coppice-origin ash forest and ash forest had the highest species richness (82 and 81 species), but lower evenness (J' = 0.511 and 0.505), reflecting stronger dominance by a few abundant ground-active species. The lowest Simpson diversity occurred in the ash-oak forest with 63 species (1−D = 0.683). The transformed floodplain site also contained 18 species not found at the other sites. These results show that species richness alone does not characterize spider diversity and highlight the importance of habitat heterogeneity for maintaining structurally distinct spider assemblages within Zolonceni.

Forézia šťúrikov (Pseudoscorpiones) na dvojkrídlovcoch (Diptera): od histórie po súčasnosť

Lucia VIČANOVÁ[1], Stanislav PEKÁR[2], Vincent MATHY[3], Christoph HÖRWEG[4], Samuel KRČMÁRIK[1] & Jana CHRISTOPHORYOVÁ[1]

[1]Katedra zoológie, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
[2]Ústav botaniky a zoologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno, Česká republika
[3]Nezávislý arachnológ, Bénouville, Francúzsko
[4]3rd Zoological Department, Natural History Museum Vienna, Austria

Forézia medzi šťúrikmi a dvojkrídlovcami je známa už viac ako dve storočia, napriek tomu nebola od poslednej komplexnej revízie v roku 1998 súhrnne spracovaná. Práca prináša aktualizovaný prehľad jej taxonomického a geografického rozsahu a analyzuje ekologické a evolučné faktory formujúce tieto asociácie. Revidované boli literárne údaje z rokov 1761–2025, publikované záznamy zo Slovenska a doplnené nové nálezy z Európy. Celkovo bolo zaznamenaných 172 prípadov forézie zo 44 krajín, zahŕňajúcich 74 druhov dvojkrídlovcov z 30 čeľadí a 39 druhov šťúrikov zo siedmich čeľadí. Najčastejším hostiteľom bola *Musca domestica* Linnaeus, 1758, zatiaľ čo medzi šťúrikmi dominovali zástupcovia rodu *Lamprochernes* Tömösváry, 1883. Nové európske nálezy zahŕňali 11 doposiaľ nepublikovaných prípadov, z ktorých jeden predstavoval viacnásobnú foréziu. Medzi významné faunistické údaje patril prvý záznam *Dactylochelifer degeerii* (C. L. Koch, 1835) vo Francúzsku a *Pselaphochernes scorpioides* (Hermann, 1804) v Slovinsku, pričom v druhom prípade ide zároveň o prvý záznam rodu v krajine. Sedem druhov dvojkrídlovcov z troch čeľadí bolo po prvýkrát zaznamenaných ako hostitelia. Na základe údajov o početnosti šťúrikov a hostiteľov, ich pohlaví a veľkosti, počte šťúrikov na jedného hostiteľa, mieste prichytenia a sezónnosti boli následne charakterizované ekologické a evolučné vzorce forézie medzi Pseudoscorpiones a Diptera. Analýzy odhalili nerovnomerné zastúpenie jednotlivých asociácií a významné rozdiely vo využívaní hostiteľov medzi taxónmi šťúrikov. Medzi foretickými jedincami prevažovali samice a najčastejším miestom prichytenia bol tretí pár nôh hostiteľa. Foretická aktivita vykazovala výraznú sezónnosť, hoci niektoré taxóny boli zaznamenané počas celého roka. Fylogenetické analýzy poskytli len slabú podporu koevolúcie medzi šťúrikmi a ich hostiteľmi. Výsledky naznačujú, že charakter týchto asociácií je formovaný predovšetkým stratégiami jednotlivých šťúrikov v kombinácii s dostupnosťou vhodných hostiteľov. Na rozšírenie poznatkov o taxonomickom a geografickom rozsahu forézie boli analyzované aj záznamy z online databázy iNaturalist. Zahŕňali šťúriky zo štyroch čeľadí, pričom Atemnidae bola po prvýkrát zaznamenaná vo forézii

s Diptera. Ako noví hostitelia bolo identifikovaných 33 druhov a štyri čeľade dvojkrídlovcov, pričom známy geografický rozsah týchto asociácií sa rozšíril o 33 krajín. Prepojenie literárnych údajov, nových nálezov a záznamov z online databázy tak poskytuje doteraz najkomplexnejší pohľad na taxonomický a geografický rozsah forézie medzi šťúrikmi a dvojkrídlovcami a na ekologické mechanizmy, ktoré tieto asociácie formujú.

Výskum bol podporený projektom VEGA 1/0817/25.

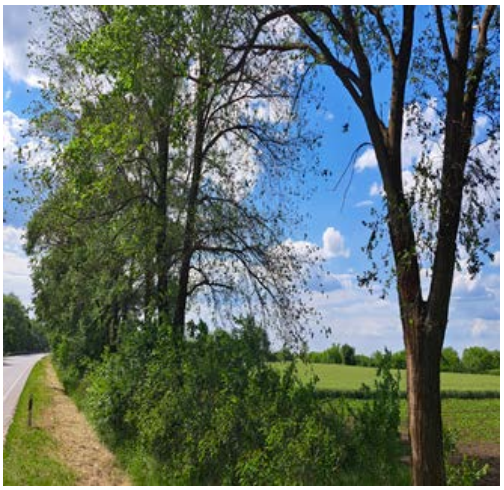
Spoločenstvá koscov (Opiliones) v biokoridoroch poľnohospodárskej krajiny pri obci Aradáč (Srbsko)

Veronika ZELEŇÁKOVÁ & Juraj LITAVSKÝ

Katedra environmentálnej ekológie a manažmentu krajiny, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Cieľom predkladaného príspevku je vyhodnotenie bioindikačného potenciálu spoločenstiev koscov (Opiliones) v biokoridoroch v okolí obce Aradáč (Srbsko). V priebehu rokov 2024 - 2025 bol na deviatich študijných plochách v intenzívne obhospodarovanej poľnohospodárskej krajine metódou zemných pascí zozbieraný epigeický entomologický materiál. Z radu Opiliones bolo odchytených celkovo 3 181 jedincov patriacich k 6 druhom z 3 čeľadí (Phalangiidae, Sclerosomatidae, Trogulidae). Eudominantnými druhmi boli *Egaenus convexus* (C. L. Koch, 1835) a *Opilio saxatilis* (C.L. Koch, 1839), ktoré spoločne tvorili viac ako 91% odchyteného materiálu. Najvyššiu druhovú diverzitu vykazovala študijná plocha Vrbľa kanál, naopak najnižšiu plochy s výraznou dominanciou *E. convexus* (oproti Zagarádu; Jarčina). Na základe redundančnej analýzy boli ako štatisticky signifikantné prediktory štruktúry opiliocenóz identifikované pokryvnosť krovinovej etáže, šírka biokoridoru, počet druhov rastlín v stromovej etáži a pokryvnosť bylinnej etáže. Ostatné environmentálne parametre neboli vyhodnotené ako štatisticky významné. Výsledky nášho výskumu rozširujú poznatky o vplyve biokoridorov na dynamiku a diverzitu epigeických opiliocenóz Panónskej panvy a na ich základe sú navrhnuté manažmentové opatrenia zamerané na zachovanie a podporu diverzity týchto spoločenstiev.

Štúdia vznikla na základe finančnej podpory Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV) v rámci projektu VV-MVP-24-0207 "Biokoridory a biodiverzita článkonožcov v poľnohospodárskej krajine".

VYHODNOTENIE SÚŤAŽÍ

Mladý arachnológ 2026

Súťaže **"Mladý arachnológ 2026"** o najlepší študentský príspevok sa na konferencii zúčastnilo 11 študentov, z toho 4 v kategórii bakalárske štúdium, 2 v kategórii magisterské štúdium a 5 v kategórii doktorandské štúdium.

Víťazné mladé arachnologičky:

Bc. Ema Hetešová v kategórii bakalárske štúdium,

Mgr. Klára Cvopová v kategórii magisterské štúdium,

Mgr. Lucia Vičanová v kategórii doktorandské štúdium.

VYHODNOTENIE SÚŤAŽÍ

Fotografia roka 2026

Súťaže **“Fotografia roka 2026”** o najlepšiu fotografiu pavúkovca sa zúčastnilo 5 fotografií. Víťazkami sa stali **Alica a Jana Christophoryové** s fotografiou **forézie šťúrikov** (titulná foto). Súťaže sa zúčastnili aj Lea Koňarčíková s fotografiou križiaka, Markéta Csizmadiová s fotografiou anomálie chýbajúcej končatiny kliešta, Adrián Purkart s fotografiou kosca s parazitickými roztočmi a Lucia Vičanová s fotografiou deutonymfy šťúrika.

NAŠI JUBILANTI

Peter Fenďa - šesťdesiatročný

Zajtra bude mať 60 rokov náš významný arachnológ, bývalý predseda Slovenskej arachnologickej spoločnosti a predovšetkým náš kolega a kamarát, doc. Mgr. Peter Fenďa, PhD.

Peťo sa narodil 18. septembra 1966 v Bratislave, vyrastal však v Starej Turej, v nádhernom kraji na Kopaniciach pod Čachtickým hradom.

Základnú školu absolvoval v rokoch 1973 – 1981 v Starej Turej. Už vtedy patril medzi výberových žiakov – od roku 1978 bol zaradený do výberovej triedy s rozšíreným vyučovaním angličtiny. To, čo ho však odmalička najviac zaujímalo a priťahovalo, bola príroda. V detstve a mladosti to boli najmä motýle. Už na základnej škole sa zúčastňoval biologických olympiád. V štúdiu pokračoval na gymnáziu v Myjave a jeho fascinácia biológiou postupne prerástla do rozhodnutia venovať sa jej aj profesionálne.

V roku 1985 nastúpil na Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského, kde pôvodne študoval učiteľstvo – kombináciu biológie a matematiky. Nášho jubilanta priťahovala príroda, ale zároveň ho bavila práca s mladými ľuďmi. Aj preto počas leta pravidelne pôsobil ako vedúci v letných táboroch. V roku 1990 však vysokoškolské štúdium na čas zanechal a absolvoval základnú vojenskú službu. Po jej skončení sa vrátil na Prírodovedeckú fakultu, tentoraz už k odboru zoológia. A práve tu sa jeho profesijná cesta začala uberať smerom, ktorý ho sprevádza dodnes. Zaujali ho roztoče – tento záujem pretrval dlhé desaťročia a nič nenasvedčuje tomu, že by sa to malo zmeniť.

Prvýkrát sa do kontaktu s mesostigmátnymi roztočmi dostal v CHKO Ponitrie vďaka Michalovi Ambrosovi. Neskôr ho k štúdiu roztočov nasmeroval profesor Miroslav Krumpál, ktorý bol školiteľom jeho diplomovej práce. Tú na tému „Roztoče (Acarina: Mesostigmata) vtáčích hniezd na Slovensku“ dokončil a obhájil v roku 1996 aj vďaka školiteľovi-špecialistovi Petrovi Mašánovi. Práve Peter Mašán ho zasvätil do určovania klieštikovcov – schopnosti, ktorú Peťo dodnes odovzdáva ďalším generáciám študentov.

V rokoch 1996 – 1997 náš jubilant pôsobil ako interný doktorand na Katedre zoológie Prírodovedeckej fakulty UK a v roku 1997 tam nastúpil na asistentské miesto. V roku 2006 obhájil dizertačnú prácu na tému „Roztoče (Acarina, Mesostigmata) hniezd vtákov na rybníkoch juhozápadného Slovenska“. Myslím, že málokto si uvedomuje, koľko hodín brodenia sa terénom, a hľadania vtáčích hniezd si táto dizertačná práca vyžiadala. V spracovávaní obrovského množstva materiálu roztočov z vtáčích hniezd

pokračoval Peťo aj v ďalších rokoch. Výsledky svojho naozaj rozsiahleho výskumu zhrnul vo svojej habilitačnej práci „Roztoče (Acari, Mesostigmata) v hniezdach vtákov na území Slovenska“. Po jej obhajobe v roku 2012 mu bol priznaný titul docent.

Náš jubilant sa už od svojho nástupu na katedru venuje aj pedagogickej činnosti. Viedol cvičenia z množstva predmetov, medzi nimi napríklad Mikroskopická technika, Zoológia bezchordátov, Zoológia či Parazitológia. V posledných rokoch sa naplno venuje najmä prednáškam z predmetov Akarológia, Pedozoológia, Ekológia subteránnych živočíchov, Databázy a GIS v zoologickom výskume a Príroda orografických celkov Slovenska. Pri všetkých týchto predmetoch je pre Peťa typické jedno – nikdy ich nepovažuje za hotové. Neustále ich vylepšuje, dopĺňa nové informácie, vymýšľa nové aktivity a snaží sa študentov čo najviac zapájať a učiť prakticky. Medzi jeho obľúbené predmety patria nepochybne terénne cvičenia. A môžem povedať, že v posledných rokoch patria Terénne cvičenia zo zoológie bezchordátov pod jeho vedením medzi obľúbené predmety našich študentov.

Počas svojej pedagogickej praxe viedol množstvo bakalárskych, diplomových aj dizertačných prác, všetky zamerané na rôzne aspekty akarológie. Každý rok sedáva v najrôznejších komisiách na obhajobách záverečných prác a štátnych skúškach. A tu musím spomenúť ešte jednu Peťovu vlastnosť, ktorú si veľmi cením – dáva priestor a dôveru mladším kolegom. Nebojí sa s nimi podeliť o svoje skúsenosti, vedomosti ani o priestor vo svojich predmetoch a postupne im prenecháva časť svojich prednášok.
Je takmer neuveriteľné, že popri tejto rozsiahlej pedagogickej činnosti stíha aj vedecky pracovať a publikovať. Je autorom a spoluautorom viac ako 90 publikácií, z toho niekoľkých monografií, a jeho články majú viac ako 700 citačných ohlasov.

Okrem jeho publikovaných prác, musím spomenúť jednu, ktorú v žiadnej bibliografii nenájdete, ale pre mňa má obrovskú hodnotu – jeho neuveriteľná databáza údajov o roztočoch. Tá mi už ušetrila naozaj ohromné množstvo času. Peťo ju pritom neustále zdokonaľuje, dopĺňa a buduje už dlhé roky.

Aby toho na jedného človeka nebolo málo, Peťo je aj členom mnohých odborných komisií. Od roku 2013 je členom Odborovej komisie študijného odboru 4.2.5 Zoológia na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave a od roku 2014 členom Spoločnej odborovej komisie doktorandského štúdia k študijnému programu 4.3.4 Všeobecná ekológia a ekológia jedinca a populácií, realizovanému na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach.

Výpočet toho, čo všetko za svoj život robil, ešte zďaleka neskončil. Náš jubilant sa aktívne zapájal aj do života slovenských entomológov a neskôr arachnológov. Ako mladý entomológ bol v rokoch 1999 – 2002 tajomníkom Slovenskej entomologickej spoločnosti pri SAV a zároveň členom redakčnej rady časopisu Entomofauna Carpathica. V rokoch 2002 – 2004 bol výkonným redaktorom časopisu Biospravodaj a od roku 2010 je výkonným redaktorom časopisu Folia faunistica Slovaca.

A aby sme nezabudli ani na ďalšie funkcie – v rokoch 2002 – 2009 bol hospodárom Slovenskej entomologickej spoločnosti pri SAV, v rokoch 2010 – 2016 tajomníkom Slovenskej arachnologickej spoločnosti a potom sa z kresla tajomníka posunul ešte vyššie. V rokoch 2016 – 2022 bol predsedom Slovenskej arachnologickej spoločnosti.

Ani po skončení predsedníckeho obdobia však jeho práca pre SARAS neskončila. Stále sa stará o to, aby sme mali fungujúcu webovú stránku – aby na nej boli naše aktuálne fotky a mohli sme kontrolovať ako sme z roka na rok krajší, aby tam boli informácie o všetkých pripravovaných arachno akciách a vedeli sme, na čo sa chystať.

Je neuveriteľné, že popri tomto všetkom mal a má náš jubilant čas aj na svoje záľuby. A tých vôbec nie je málo. Z Peťových záľub musím spomenúť jeho vášeň pre cestovanie a turistiku. Sú časti roka, keď mám svoj kalendár popísaný takmer výlučne Peťovými cestami, pretože sa v tom množstve strácam a vôbec neviem, kedy tu bude a kedy nie (a treba poliať kvety). Myslím, že to vystihnem, keď poviem, že Peťo nielen rád objavuje nové miesta, ale aj nové veci na miestach, ktoré pozná. Asi nikdy nezabudnem na to, ako sme spolu išli na Kriváň, keď som bola tu vo Východnej prvýkrát. Peťo cestou fotil, ja som šla dopredu. Ja som na Kriváň nakoniec došla, aj som sa vrátila naspäť do Východnej, ale o Peťovi sme potom až do večera nič nevedeli. Už sme začínali byť poriadne nervózni, keď sa večer konečne objavil – spokojný, s vysvetlením, že objavil novú trasu spod Kriváňa do Východnej.

Jeho ďalšou veľkou záľubou je fotografovanie. A za seba môžem povedať, že sa vždy teším, keď po návrate z nejakej cesty vytriedi fotografie a môžeme si ich spolu pozrieť. Myslím, že všetci viete, že Peťo je zanietený fanúšik metalu a príbuzných žánrov. Vďaka tomu, že máme kancelárie vedľa seba, sa môj hudobný obzor výrazne rozšíril. A jeho ďalšou veľkou vášňou je hokej. Nielen ako fanúšik – čo nepochybne tiež je – ale aj ako zanietený hráč, vo verzii hokejbalu.

A čo je pre nášho jubilanta typické, je to, že si svoje záľuby nenecháva pre seba. O to, čo má rád, sa rád delí s ostatnými. Za to som mu veľmi vďačná, pretože je naozaj množstvo krásnych miest, kam by som sa bez neho nikdy nedostala a mnoho hudobných skvostov, o ktorých by som vôbec netušila. A myslím, že to o Peťovi môže povedať viacero ľudí.

Peťo, keď sa na toto všetko pozrieme, je až neuveriteľné, koľko rôznych vecí sa za tých 60 rokov zmestilo do jedného života. Vedec, pedagóg, arachnológ, cestovateľ, fotograf, poslucháč metalu, hokejbalista, organizátor, kolega a kamarát. A za tým všetkým je podľa mňa ešte niečo dôležitejšie – ochota pomôcť, podeliť sa o vedomosti, ukázať cestu a niekedy aj jednoducho vziať človeka so sebou.

Peťo, v mene svojom aj v mene Slovenskej arachnologickej spoločnosti Ti ďakujeme za všetky spoločne prežité chvíle, za množstvo zorganizovaných terénnych exkurzií na miesta, kam by sme sa inak možno nikdy nedostali, za množstvo rád, skúseností a

inšpirácií a v neposlednom rade aj za všetky tie chvíle, pri ktorých bola práca jednoducho príjemnejšia.

K Tvojim 60. narodeninám Ti želáme všetko najlepšie, predovšetkým pevné zdravie, veľa energie, skvelých študentov, dostatok času na cestovanie, fotografovanie, hudbu aj hokejbal a ešte veľa krásnych miest, ktoré budeš môcť objavovať a potom nám o nich rozprávať.

Všetko najlepšie!

Kamila Ondrejková

Peter Mašán - šesťdesiatročný

Je tomu už okrúhlych šesťdesiat rokov, čo uzrel svetlo sveta náš priateľ, kolega a zanietený zoológ RNDr. Peter Mašán, PhD. Pri tejto príležitosti možno s istotou konštatovať, že povestná „šesťdesiatka“ má svoj význam tak v osobnom, ako aj v pracovnom živote jubilanta. Niet sa čo čudovať, že slovenskí zoológovia v tomto veku prekypujú horlivým pracovným nasadením a niektorí z nich v dnešnej uponáhľanej dobe snáď aj zdravím a životným elánom ako za „starých dobrých“ čias.

Všetci vieme, alebo aspoň tušíme, čo so sebou prináša tento životný míľnik a očakávame, že život a práca jubilanta, šesťdesiatnika, sa zúročia v jeho bohatých životných a pracovných skúsenostiach a poznatkoch. Je mi veľkým potešením, že podobnú sumarizáciu životných a pracovných skúseností, vedeckých poznatkov a činov nášho jubilanta môžem urobiť práve ja – ako človek, pre ktorého je Peter Mašán nielen kolegom zoológom, ale aj bývalým spolužiakom a skutočným priateľom od študentských čias až dodnes.

Dovoľte mi na tomto mieste predložiť stručný prierez života a vedeckej kariéry nášho jubilanta. Peter Mašán sa narodil 17. januára 1966 v Piešťanoch. V rokoch 1972 až 1980 navštevoval Základnú deväťročnú školu v Hornej Strede, kde sa už vtedy prejavil jeho veľký záujem o poznávanie a štúdium prírody. Práve v tomto období sa začal zaujímať o hmyz, zbieral a preparoval motýle a chrobáky a zúčastňoval sa rôznych prírodovedných súťaží. Tento špecifický záujem napokon priviedol Petra Mašána na gymnázium v Novom Meste nad Váhom, kde štúdium v rokoch 1980 až 1984 ukončil maturitnou skúškou. Aj na gymnáziu sa Peter opakovane zapájal do biologickej olympiády a stredoškolskej odbornej činnosti s rôznymi prácami, napríklad o koprofágnych lajniakovitých chrobákoch (Scarabaeidae) z okolia Hornej Stredy.

V rokoch 1984 až 1989 absolvoval odbor všeobecná biológia na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde na Katedre zoológie študoval špecializáciu experimentálna biológia. Témou jeho diplomovej práce bola „Populačná dynamika masových druhov hematofágnych pakomárikov (Diptera, Ceratopogonidae) na Slovensku“, ktorú vypracoval pod vedením prof. RNDr. Ivana Országha, DrSc. V roku 1989 náš jubilant úspešne ukončil štúdium štátnou záverečnou skúškou a bol mu priznaný titul promovaný biológ. V súvislosti s jeho pôsobením na Prírodovedeckej fakulte UK treba dodať, že aj tu sa aktívne angažoval v súťažiach študentskej vedecko-odbornej činnosti na úrovni celoštátnych kôl, pričom predmetom jeho študijného záujmu boli spomenuté hematofágne pakomáriky a kosce. V roku 1990, po absolvovaní štátnej rigoróznej skúšky na Prírodovedeckej fakulte UK v odbore všeobecná biológia, mu bol priznaný titul RNDr.

V tom istom roku po absolvovaní základnej vojenskej služby sa RNDr. Peter Mašán zamestnal na Ústave experimentálnej biológie a ekológie SAV, kde nastúpil na

trojročný študijný pobyt na Oddelení zoocenológie pod vedením RNDr. Jána Krištofíka, CSc. Uvedený výskumný ústav sa v roku 1990 transformoval na viacero samostatných vedeckých inštitúcií, vrátane Ústavu zoológie a ekosozológie SAV v Bratislave (teraz Ústav zoológie SAV, v. v. i.), v ktorom pracuje doteraz, v súčasnosti na Oddelení ekológie živočíchov. V rokoch 1996 až 2001 absolvoval externé doktorandské štúdium na Katedre zoológie Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave, kde pod vedením prof. RNDr. Ivana Országha, DrSc., vypracoval kandidátsku dizertačnú prácu na tému „Roztoče kohorty Uropodina (Acarina, Mesostigmata) Slovenska“. Po úspešnej obhajobe práce a záverečných skúškach získal v roku 2001 titul PhD. Od roku 2002 je na Ústave zoológie SAV, v. v. i., v Bratislave zaradený ako samostatný vedecký pracovník.

Na svojom pracovisku sa Peter Mašán zaoberá štúdiom morfológie, systematiky, chorológie, ekológie a faunistiky vybraných skupín mezostigmátnych roztočov (Acarina, Mesostigmata) a príležitostne, už od študentských čias, aj faunistikou koscov (Arachnida, Opiliones) na Slovensku. V rámci pracovnej náplne sa jubilant osobitne venuje dlhodobému, systematickému výskumu parazitických a medicínsky významných mezostigmátnych roztočov žijúcich vo vzťahu k teplokrvným stavovcom a ich hniezdam. Ďalej skúma mezostigmátne roztoče viazané na koprofilné, nekrofilné a drevokazné článkonožce a sociálny hmyz, ako aj foréziu roztočov a ekologické nároky pôdnych mezostigmátnych roztočov. Vzhľadom na uvedený diapazón vedeckých aktivít nášho jubilanta, ako sa hovorí, niet čo závidieť, iba obdivovať jeho elán a vášeň pre zoológiu, ktorú však určite poznajú aj mnohí iní zanietení nadšenci akarológie a zoológie.

Vedecká iniciatíva a kvalitné výsledky výskumu Petra Mašána podmienili aj jeho odborné aktivity v zahraničí. Náš jubilant opakovane študoval typový materiál roztočov v zbierkach rôznych európskych inštitúcií počas krátkodobých pobytov (napr. v Instituto Sperimentale per la Zoologia Agraria vo Florencii, Zoologische Staatssammlung v Mníchove a Museo Civico di Scienze Naturali v Bergame). V rokoch 2010 až 2011 absolvoval ročný vedecký pobyt vo Walese v Spojenom kráľovstve na univerzite v Bangore (College of Natural Sciences, School of Biological Sciences), financovaný nadáciou The Leverhulme Trust. Na tomto pracovisku riešil závažnú problematiku forenznej akarológie a nekrofilných roztočov so zameraním na využitie niektorých druhov kadaverikolných roztočov vo forenznej praxi a v kriminológii násilných trestných činov.

Na tomto mieste sa patrí vyjadriť aj ku konkrétnym publikačným vedeckým výstupom nášho jubilanta. Z dostupných údajov možno konštatovať, že Peter Mašán doposiaľ publikoval 136 vedeckých prác týkajúcich sa vyššie uvedenej problematiky. Z tohto množstva možno vyčleniť 122 pôvodných vedeckých prác, 54 prác v zahraničných karentovaných impaktovaných časopisoch a 37 prác v domácich karentovaných časopisoch.

Za jeho najväčší prínos sa javí uverejnenie deviatich rozsiahlych monografických diel, a to tak v slovenských, ako aj v zahraničných vydavateľstvách. Vo svojich prácach opísal objavy takmer 200 nových a doposiaľ pre vedu neznámych druhov roztočov, najmä z územia Slovenska. Na základe môjho, naozaj len fragmentárneho skúmania odhadujem citovanosť vedeckých prác nášho jubilanta na viac než 1000 citácií vo Web of Science a Scopus, v širokom spektre vedeckých periodík nielen u nás, ale aj v zahraničí. S prihliadnutím na uvedenú publikačnú činorodosť Petra Mašána treba dodať, že tieto nesporné publikačné úspechy sú výsledkom plnenia vedeckých aktivít v rámci jeho grantových projektov – veď len od roku 2002 je Peter Mašán zodpovedným riešiteľom ôsmich vedeckých projektov agentúry VEGA.

Všetkým, ktorí Petra Mašána dobre poznajú, je známa jeho zanietenosť pre obdiv prírodných krás, najmä pre potulky prírodou a turistiku, ako aj pre aktívny oddych pri „pátraní“ po roztočoch či pri hubárčení. Od narodenia syna v roku 2007 nachádza najväčšie uspokojenie a radosť v kruhu svojej rodiny. Čo dodať na záver? Snáď len toto: Vážený náš jubilant, priateľ a kolega Peter, pri príležitosti tvojho významného životného jubilea si dovoľujem v mene svojom, ako aj v mene všetkých tvojich priateľov, rodiny a kolegov, zaželať ti predovšetkým pevné zdravie, pohodu a šťastie v kruhu najbližších, kolegov a priateľov, ako aj veľa síl a neuhasínajúci elán do ďalších životných a pracovných aktivít, aby si ešte dlhé roky bol pevným pilierom slovenskej akarológie a celej slovenskej zoologickej obce. Nech ti akarológia a zoológia vo všeobecnosti aj naďalej zostávajú v srdci ako „Scientia amabilis“.

Ad multos annos! Ad multos triumphos!

Ivan Mihál

Stanislav Kalúz - sedemdesiatpäťročný

RNDr. Stanislav Kalúz, CSc. sa narodil 7.9. 1951 vo Veľkom Záluží. Strednú školu ukončil v roku 1970 v Nitre. Jeho profesionálna cesta sa začala štúdiom biológie a zoológie na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Po ukončení štúdia zostal pôsobiť ako vedecký ašpirant na Katedre zoológie a v roku 1981 sa stal súčasťou Slovenskej akadémie vied, kde najprv pôsobil na Ústave experimentálnej biológie a ekológie SAV. S Ústavom zoológie SAV spojil podstatnú časť svojej vedeckej kariéry. Viedol Oddelenie pôdnej biológie a zastával aj funkciu zástupcu riaditeľa ústavu a člena Vedeckej rady ústavu. V SAV pracoval až do odchodu do dôchodku v roku 2022.Významnú časť svojej vedeckej práce venoval štúdiu pôdnej fauny a jej reakcií na zmeny životného prostredia. Dr. Kalúz je autorom viac ako 160 vedeckých a odborných prác, z ktorých desiatky sú evidované v prestížnych medzinárodných databázach. Bol riešiteľom a vedúcim vedeckých projektov financovaných z prostriedkov EÚ, APVV a VEGA, členom redakčných rád odborných časopisov a dlhoročným predsedom Slovenskej entomologickej spoločnosti pri SAV. Viedol diplomové a doktorandské práce, pôsobil ako školiteľ a konzultant doktorandského štúdia a ako člen odborných a rigoróznych komisií na viacerých univerzitách doma i v zahraničí, a aj vďaka tomu odovzdával svoje skúsenosti novej generácii akarológov.

Antonín Kůrka - osemdesiatročný

RNDr. Antonín Kůrka sa narodil 1.12. 1946 v Českej Lípe. Strednú školu ukončil v roku 1964 na gymnáziu v Mladej Boleslavi. V rokoch 1964 až 1970 študoval na Katedre systematickej zoológie Prírodovedeckej fakulty UK v Prahe. Po ukončení štúdia nastúpil ako kurátor zbierok bezobratlých do Národného múzea. Potom pokračoval v Mestskom múzeu v Čáslavi, Okresnom múzeu v Mladej Boleslavi, aby sa následne vrátil a strávil 34 rokov v Národnom múzeu ako významný český arachnológ. Faunisticky premapoval Šumavské biotopy, v rámci publikačnej činnosti je spoluatorom vyše 100 publikácií, vedeckých, odborných, popularizačných. Spracoval celoživotnú arachnologickú zbierku F. Millera, ktorú rozdelil do desiatich katalógov podľa čeľadí. V rámci ČR objavil štyri nové druhy pavúkov. Okrem terénnych výskumov v Čechách absolvoval mnohé zahraničné expedície napr. v Austrálií išiel v stopách slávneho J. Bauma. Navštívil napr. Kubu, USA, Island, Nový Zéland, Severnú Afriku, Kaukaz. Aktuálne sa A. Kůrka zúčastňuje novodobých determinačných seminároch v Prahe, občas ešte vyrazí do terénu, teda na Šumavu alebo do okolia v rámci bydliska spolu s K. Rücklom. Neustále určuje a pripravuje popularizačné prednášky.

INDEX

B
Balcerčík, 7, 24
Bubelínyová, 7, 9

C-Č
Csizmadiová, 6, 12
Cvopová, 6, 7, 11, 19
Černecká, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 31

D
Diviaková, 7, 9

F
Fenďa, 6, 7, 8, 14, 21, 28

G
Gajdoš, 6, 7, 8, 9, 15, 31, 33

H
Hasprová, 6, 16
Hetešová, 6, 17, 19
Hörweg, 7, 34
Hubeková, 6, 18

CH
Christophoryová A, 6, 19
Christophoryová J, 6, 7, 11, 17, 19, 20, 34

I
Izverscaia, 7, 33

J
Jandík, 6, 7, 14, 21
Jászayová, 8, 22

K
Korenko, 7, 30
Kováč, 8, 26
Krčmárik, 7, 34
Krumpálová, 6, 12, 16
Kubovčík, 7, 23

L-Ľ
Litavský, 6, 7, 24, 36
Ľuptáčik, 8, 25, 26, 32

M
Mathy, 7, 34
Mihál, 7, 45
Miko, 8, 22, 27

O
Ondrejková, 6, 7, 8, 14, 28, 32, 42

P
Pekár, 7, 34
Petrovová, 8, 26
Prokop, 7, 24
Purgat, 6, 15, 29
Purkart, 7, 24

S-Š
Salazar-Fillippo, 8, 22
Sarbu, 8, 25
Schlimbachová, 6, 15
Smyková, 6, 29
Solar, 7, 30
Stašiov, 7, 9
Šestáková, 8, 31
Šimečková, 7, 30
Švecová, 6, 8, 18, 32

V
Vasiliev, 7, 8, 31, 33
Vičanová, 6, 7, 17, 19, 20, 34

Z
Zeleňáková, 6, 36

ZOZNAM A ADRESY ÚČASTNÍKOV

BUBELÍNYOVÁ GABRIELA, Mgr., Fakulta ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, Katedra biológie a všeobecnej ekológie, Masarykova 24, 960 53 Zvolen, e-mail: gabrielafridrichova@gmail.com

CSIZMADIOVÁ MARKÉTA, Bc., Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Katedra ekológie a environmentalistiky, Trieda Andreja Hlinku 603/1, 949 74 Nitra, e-mail: csizmadiova@gmail.com

CVOPOVÁ KLÁRA, Mgr., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: cvopova2@uniba.sk

ČERNECKÁ ĽUDMILA, Mgr., PhD., Ústav ekológie lesa SAV, Štúrova 2, 960 53 Zvolen, e-mail: komata1@gmail.com

FENĎA PETER, doc., Mgr., PhD., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: peter.fenda@uniba.sk

GAJDOŠ PETER, RNDr., CSc., Ústav krajinnej ekológie SAV, Akademická 2, 949 01 Nitra, e-mail: p.gajdos@savba.sk

HASPROVÁ MARTINA, Bc., Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Katedra ekológie a environmentalistiky, Trieda Andreja Hlinku 603/1, 949 74 Nitra, e-mail: martinka.hasprova@gmail.com

HETEŠOVÁ EMA, Bc., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: emahetesova@gmail.com

CHRISTOPHORYOVÁ JANA, Mgr. PhD., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: christophoryova@gmail.com

JANDÍK MATEJ, Mgr., PhD., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: jandik1@uniba.sk

JASZAYOVÁ ALEXANDRA, Mgr., PhD., Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Ústav pri životní prostředí, Benátská 2, CZ-128 01 Praha, Česká republika, e-mail: a.jaszayova@gmail.com

KORENKO STANISLAV, doc. Mgr., PhD., Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, Česká zemědělská univerzita v Praze, Kamýcká 129, CZ-165 00 Praha, e-mail: korenko.stanislav@yahoo.com

KRUMPÁLOVÁ ZUZANA, prof., RNDr., Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Katedra ekológie a environmentalistiky, Trieda Andreja Hlinku 603/1, 949 74 Nitra, e-mail: zkrumpalova@ukf.sk

KOVÁČIK ONDREJ, Ústav ekológie lesa SAV, Štúrova 2, 960 53 Zvolen, e-mail: o.kovacik@gmail.com

KRAJČA ANDREJ, Mgr., PhD., Drobného 20, 841 01 Bratislava, e-mail: andrejkrajca@gmail.com

KRČMÁRIK SAMUEL, Mgr., PhD., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: samuel.krcmarik@uniba.sk

KUBOVČÍK VLADIMÍR, doc., Ing., PhD., Fakulta ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, Katedra biológie a všeobecnej ekológie, Masarykova 24, 960 53 Zvolen, e-mail: kubovcik@tuzvo.sk

LITAVSKÝ JURAJ, RNDr., PhD., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra environmentálnej ekológie a manažmentu krajiny, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: juraj.litavsky@uniba.sk

ĽUPTÁČIK PETER, RNDr., PhD., Prírodovedecká fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Ústav biologických a ekologických vied, Moyzesova 11, 040 01 Košice, e-mail: luptacik@upjs.sk

MARŠALEK PETER, Ing., Národné lesnícke centrum Zvolen, Hviezdoslavova 19, 052 01 Spišská Nová Ves, e-mail: peter.marsalek@centrum.sk

MIHÁL IVAN, RNDr., CSc., Ústav ekológie lesa SAV, Štúrova 2, 960 53 Zvolen, e-mail: mihal@ife.sk

MIKO LADISLAV, doc., RNDr., PhD., Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Ústav pri životní prostředí, Benátská 2, CZ-128 01 Praha, Česká republika, e-mail: Ladislav.Miko@ec.europa.eu

ONDREJKOVÁ KAMILA, Mgr. PhD., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: kamila.ondrejkova@uniba.sk

SMYKOVÁ OLEXANDRA, Bc., Fakulta prírodných vied a informatiky, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Trieda Andreja Hlinku 603/1, 949 74 Nitra, e-mail: olexandra.smykova@student.ukf.sk

SOLAR FILIP, Mgr., Česká zemědělská univerzita, Kamýcká 129, CZ-165 00 Praha, Česká republika, e-mail: filipo.solari@gmail.com

STAŠIOV SLAVOMÍR, prof., Ing., PhD., Fakulta ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, Katedra biológie a všeobecnej ekológie, Masarykova 24, 960 53 Zvolen, e-mail: stasiov@tuzvo.sk

ŠESTÁKOVÁ ANNA, Mgr., PhD., Západoslovenské múzeum, Múzejné námestie 3, 918 09 Trnava, e-mail: asestakova@gmail.com

ŠVECOVÁ LUCIA, Mgr., PhD., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: gds.bon@gmail.com

VASILIEV ALEXANDER, Mgr., Ústav krajinnej ekológie SAV, Akademická 2, 949 01 Nitra, e-mail: alexandr.vasiliev@savba.sk

VIČANOVÁ LUCIA, Mgr., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: lucia.vicanova@gmail.com

VYKYDALOVÁ VIKTÓRIA, Bc., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: vykydalova4@uniba.sk

ZELEŇÁKOVÁ VERONIKA, Bc., Mgr., Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Katedra zoológie, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava, e-mail: zelenakova36@uniba.sk

FOTOGALÉRIA

SCOTLAND
SARAS

BREWHU

Mallorca

GILDA

Názov: 24. Arachnologická konferencia
Podnázov: Zborník abstraktov
Editori: Mgr. Lucia Švecová, Bc. Ema Hetešová, Bc. Radoslava Hubeková, Mgr. Ľudmila Černecká, PhD.
Autori fotografií: Ľ. Černecká, S. Stašiov, O. Kováčik, J. Christophoryová, L. Vičanová
Vydavateľ: Slovenská arachnologická spoločnosť, o.z.
Adresa: Katedra zoológie PriF UK, Mlynská dolina B-1, Ilkovičova 6, 842 15 Bratislava - Karlova Ves
IČO: 45775109
Formát: A4
Rok vydania: 2026
Poradie vydania: 1
Miesto vydania: Bratislava
Počet strán: 54
Typ: e-dokument online - PDF
Dostupnosť: http://saras-arachno.sk/

9 788097 549305

ISBN 978-80-975493-0-5